

Wpływ pandemii COVID-19 na postawy i motywacje młodych Wielkopolan

Data wydania: sierpień 2021

Nakład: 80 egzemplarzy

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

**WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W POZNANIU**

Projekt finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020

Zamawiający

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

**WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W POZNANIU**

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu

ul. Szyperska 14

61-754 Poznań

Wykonawca (Konsorcjum firm)

Lider Konsorcjum:

Grupa BST sp. z o.o.

ul. Mieczyków 12

40-748 Katowice

Członek Konsorcjum:

EU-CONSULT sp. z o.o.

ul. Toruńska 18C, lokal D

80-747 Gdańsk

Spis treści

Wstęp	7
Opis metodologii badania	11
Opis wyników badania	12
Charakterystyka respondentów	12
Ocena posiadanego wykształcenia i kwalifikacji zawodowych względem potrzeb rynkowych	13
Ocena własnej atrakcyjności zawodowej	16
Sytuacja osób pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo	19
Sytuacja osób pracujących	19
Sytuacja osób bezrobotnych i poszukujących pracy	23
Sytuacja osób nie pracujących i nie poszukujących pracy	24
Plany odnośnie przyszłości zawodowej	26
Ocena aktualnej sytuacji na rynku pracy i oczekiwania młodych Wielkopolan	29
Skutki pandemii COVID-19	34
Wnioski	37

Wstęp

Młodość jest trudnym i bardzo ważnym momentem w życiu każdego człowieka, ponieważ to właśnie wtedy podejmowane są decyzje mające wpływ na całe dalsze życie. Dokonanie właściwych wyborów edukacyjno-zawodowych powinno więc opierać się na rzetelnej wiedzy nt. potrzeb rynkowych oraz dużej samoświadomości własnych preferencji i możliwości.

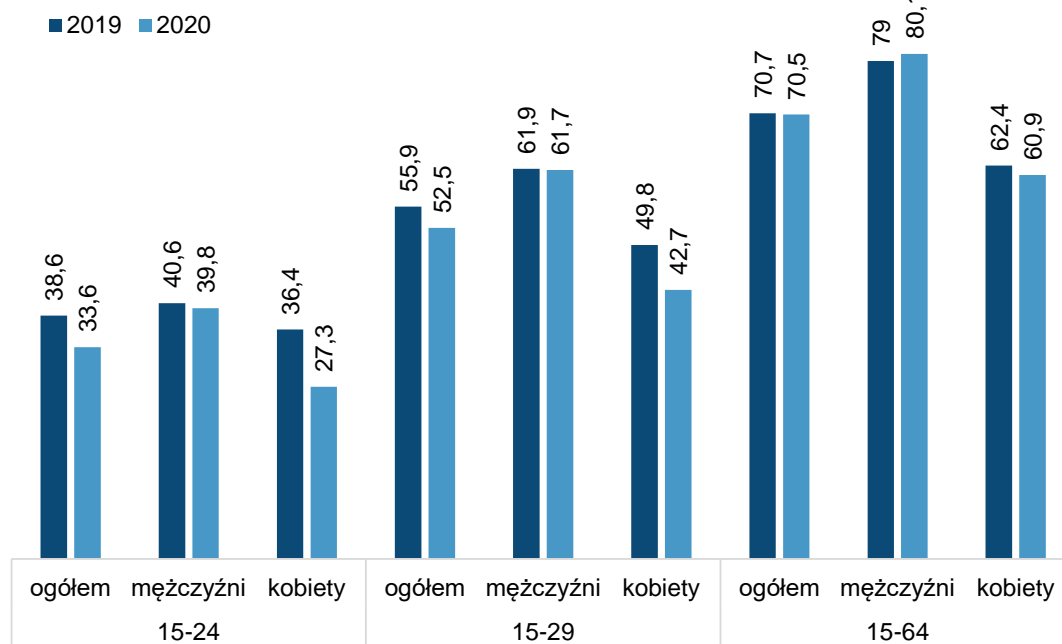
Osoby rozpoczynające swoją aktywność zawodową zazwyczaj spotykały się z problemami i barierami wynikającymi z braku doświadczenia zawodowego lub nieumiejętności poruszania się po rynku pracy. W 2020 roku trudna sytuacja tej grupy została dodatkowo skomplikowana przez wystąpienie pandemii, które doprowadziło do częściowego lub całkowitego paraliżu życia społeczno-gospodarczego na nieokreślony okres. Wpływ pandemii w różnym stopniu wymusił nie tylko zmianę funkcjonowania większości podmiotów gospodarczych, ale także zmienił sposób wykonywania pracy, pobierania nauki czy spędzania wolnego czasu. Dodatkowym problemem okazała się niestabilność sytuacji epidemiologicznej oraz fakt, że po ponad roku od wprowadzenia pierwszych obostrzeń w dalszym ciągu trudno jest wskazać nie tylko to jak długo potrwa jeszcze walka z epidemią, ale także jakie będą jej faktyczne konsekwencje.

Osoby młode to grupa niezwykle ważna, jej potencjał w dużym stopniu warunkuje zarówno kształt i rozwój rynku pracy, jak i kondycję całego społeczeństwa, dlatego istotne jest, aby w momencie kryzysu jak najszybciej właściwie ocenić jej sytuację oraz wskazać problemy, z jakimi będzie musiała mierzyć się w ciągu najbliższych lat. Trafność ww. diagnozy oraz zaprojektowanie i wdrożenie właściwych działań pomocowych może zadecydować nie tylko o zawodowej, ale także o osobistej i zdrowotnej przyszłości osób młodych rozpoczynających aktywność zawodową w czasie pandemii.

Poniżej przedstawiono ewentualne skutki, jakie pandemia może mieć na sytuację zawodową osób młodych w przyszłości. Poniższe spostrzeżenia przygotowano na podstawie danych GUS, dostępnych analiz oraz informacji uzyskanych z powiatowych urzędów pracy w 2020 r. Ostateczne określenie konsekwencji pandemii jest wciąż niemożliwe, niemniej poniższe obserwacje mogą wskazać na obszary, jakie warto monitorować oraz na które powinno zwrócić się uwagę podejmując działania mające łagodzić skutki podobnych kryzysów w przyszłości.

- Według danych średniorocznych opublikowanych przez GUS w województwie wielkopolskim w 2020 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-24 obniżył się o 5 punktów proc. względem roku wcześniejszego, a w przypadku osób z kategorii wiekowej 15-29 – o 3,4 punktu procentowego. Wartości te były wyższe niż w przypadku ogółu mieszkańców regionu – spadek wskaźnika zatrudnienia w grupie 15-64 wyniósł zaledwie 0,2 punktu procentowego. Spadek zatrudnienia był wyraźnie wyższy w przypadku młodych kobiet niż mężczyzn.

Wykres 1. Wskaźnik zatrudnienia wg wieku i płci w województwie wielkopolskim

Źródło: BDL, GUS

- Niepewna sytuacja gospodarcza może powodować większą ostrożność w polityce kadrowej przedsiębiorstw – pracodawcy nie tylko rzadziej mogą zgłaszać oferty pracy, ale także mogą być mniej skłonni, by przedłużyć już zawarte umowy czasowe. Zjawiska te bardziej uderzą w osoby młode, rozpoczynające swoją aktywność zawodową i często podejmujące zatrudnienie na innej podstawie niż umowa o pracę. Osoby te zazwyczaj posiadają niewielki staż zawodowy, przez co mogą być postrzegane jako mniej atrakcyjne dla pracodawców, zwłaszcza jeśli praca od pierwszego dnia miałaby być wykonywana zdalnie. Sytuację tej grupy dodatkowo pogarsza fakt, że pandemia w największym stopniu zakłóciła funkcjonowanie takich branż jak: gastronomia, branża turystyczna czy hotelarstwo, w których to osoby młode często podejmują pracę, chcąc łączyć aktywność zawodową z nauką. W efekcie może to doprowadzić nie tylko do utraty dochodu znaczącej ilości młodych osób, ale także do braku możliwości uzyskania doświadczenia zawodowego jeszcze przed ukończeniem edukacji.
- Pandemia mocno ograniczyła możliwość korzystania ze staży oraz innych form aktywizacji zawodowej. W 2020 roku działalność powiatowych urzędów pracy skoncentrowana była przede wszystkim na obsłudze narzędzi mających przeciwdziałać społeczno-gospodarczym skutkom pandemii COVID-19 (tj. obsłudze wsparcia oferowanego firmom w postaci instrumentów wprowadzonych w ramach tzw. tarczy antykryzysowej). Sami pracodawcy także byli mniej skłonni do zatrudnienia subsydiowanego, wobec konieczności dalszego zatrudnienia tak pozyskanych pracowników (jest to warunkiem udzielonego wsparcia). W efekcie w znacznym stopniu ograniczone zostały możliwości skorzystania z form aktywizacji, z których w ubiegłych latach często korzystały osoby młode.

- Doświadczenie pandemii może generować i pogłębić bierność zawodową osób młodych. Trudności, z jakimi spotykają się one na rynku pracy mogą prowadzić do utrwalania w nich biernych postaw, a także spadku motywacji do poszukiwania pracy. Brak perspektyw rozwoju zawodowego i osobistego może doprowadzić u części osób do wykluczenia z rynku pracy na wiele lat, co z kolei może prowadzić do frustracji i alienacji zawodowej.
- Rozpoczęcie ścieżki zawodowej jest momentem wymagającym podjęcia przemyślanych i świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych, natomiast wiele osób młodych jeszcze przed pandemią miało dużą trudność w sprecyzowaniu swoich planów zawodowych: „*W Polsce już przed pandemią znaczna ich (osób młodych) część nie była pewna, co do swoich planów zawodowych. W raporcie Deloitte Pierwsze kroki na rynku pracy z 2018 roku, co trzecia osoba przed 25 rokiem życia zadeklarowała, że jest niezdecydowana co do rodzaju firmy, w jakiej chciałaby pracować. Prawie 50 proc. osób w wieku 18-26 lat twierdziło, że nie do końca wie, jak realizować swoje plany zawodowe (raport Deloitte i Coca-Coli #MłodziPrzyGłosie)*”¹. W aktualnej sytuacji pozyskanie rzetelnych informacji nt. potrzeb rynku pracy stało się jeszcze trudniejsze, a bazowanie na doświadczeniu osób z wyższych kategorii wiekowych mniej pewne z powodu całkowitej zmiany uwarunkowań gospodarczych i społecznych.
- Na rozpoczęcie aktywności zawodowej w 2020 r. niekorzystny wpływ mogła mieć także ograniczona możliwość dostępu do edukacji i szkoleń. Pandemia zwiększyła ryzyko wystąpienia u absolwentów deficytów w umiejętnościach praktycznych, przerwania nauki lub opóźnienia w ukończeniu szkoły.
- Dodatkowym problemem, jaki może wystąpić w konsekwencji pandemii, może być niedopasowanie pomiędzy oczekiwaniami osób młodych a warunkami zatrudnienia jakie będą proponowane w ofertach pracy. Pracodawcy mogą być np. mniej skłonni do zatrudniania nowych pracowników w oparciu o umowę o pracę.
- Zgodnie z wynikami raportu przygotowanego przez PwC, czynnikami, na które zwracają uwagę młode osoby poszukując miejsca pracy są m.in.: dobra atmosfera panująca w zespole, zdobycie doświadczenia zawodowego, poczucie sensu wykonywanej pracy, możliwość rozwoju oraz wysokie zarobki. Najbardziej preferowana przez tę grupę forma zatrudnienia to umowa o pracę, natomiast mediana oczekiwanego wynagrodzenia kształtowała się na poziomie 4 000 zł netto². W aktualnej sytuacji istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że oferty zgłaszane przez pracodawców nie będą w stanie sprostać ww. oczekiwaniom. Wiele młodych osób może stanąć przed wyborem pomiędzy podjęciem pracy nie odpowiadającej ich oczekiwaniom zarówno w zakresie oferowanego wynagrodzenia, jak i charakteru samej pracy, a nie podejmowaniem pracy w ogóle.

¹ <https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/press-releases/articles/Pokolenie-Lockdown-czyli-nowe-problemy-młodych-osob-na-ryнку-pracy.html>

² Raport „*Młodzi Polacy na rynku pracy w nowej normalności*”, 2020 r. Raport przygotowany przez PwC na podstawie badania ankietowego zrealizowanego w marcu i kwietniu 2020 roku na próbie liczącej 1 813 osób. Zdecydowaną większość badanych stanowiły osoby do 25 roku życia.

- Doświadczenie pandemii może ograniczyć postawy przedsiębiorcze młodych osób. Zgodnie z raportem pn. *Młodzi Polacy na rynku pracy w „nowej normalności”* zaledwie 18,5% badanych planuje pracować na własny rachunek, zdecydowana większość badanych preferuje „stabilne zatrudnienie”³. Rozpoczęcie działalności gospodarczej stanowi wyzwanie i wymaga odpowiedniego przygotowania, cech osobowych, pomysłu i kapitału początkowego. Aktualna sytuacja czyni przyszłość rynkową przedsiębiorców jeszcze bardziej niepewną, przez co decyzja o założeniu własnej firmy może być jeszcze trudniejsza.
- Bardzo ważnym czynnikiem mającym wpływ na potencjał zawodowy osób młodych, o którym należy wspomnieć, jest ich kondycja psychiczna. Nie jest to aspekt bezpośrednio związany z tematyką rynku pracy, jednak dotyczy poważnego problemu, który od kilku lat zdaje się przybierać na sile. W 2020 roku przeprowadzono badanie, w ramach którego m. in. zrealizowano 1 535 ankiet z nauczycielami szkół podstawowych i ponadpodstawowych, na podstawie którego opracowano raport pn. *Rozmawiaj z klasą*. Zdaniem osób objętych badaniem, trzema najpoważniejszymi problemami uczniów są: depresja (40%⁴), uzależnienie od telefonu (36%) i agresja (33%), natomiast dwoma podstawowymi przyczynami problemów psychicznych uczniów są: niskie poczucie własnej wartości oraz brak zainteresowania ze strony rodziców/opiekunów⁵. Znaczące pogorszenie perspektyw zawodowych może przyczynić się do jeszcze większego pogorszenia psychofizycznej kondycji osób młodych oraz czasowego lub trwałego wykluczenia z rynku pracy.

Sytuacja na rynku pracy w okresie trwania pandemii ulegała zmianom, trzeba więc podkreślić, że nie ma wciąż możliwości precyzyjnego wskazania ostatecznego wpływu, jaki pandemia będzie miała na kondycję rynku pracy oraz na sytuację poszczególnych grup społecznych. Biorąc jednak pod uwagę, że osoby młode są na rynku pracy grupą wymagającą szczególnej uwagi, WUP w Poznaniu zlecił realizację badania terenowego mającego na celu pozyskanie informacji nt. postaw, motywacji i obaw młodych Wielkopolan w kontekście aktualnej sytuacji. W dalszej części opracowania przedstawiono wyniki ww. projektu.

³ Tamże

⁴ Udział respondentów, którzy wskazali daną odpowiedź

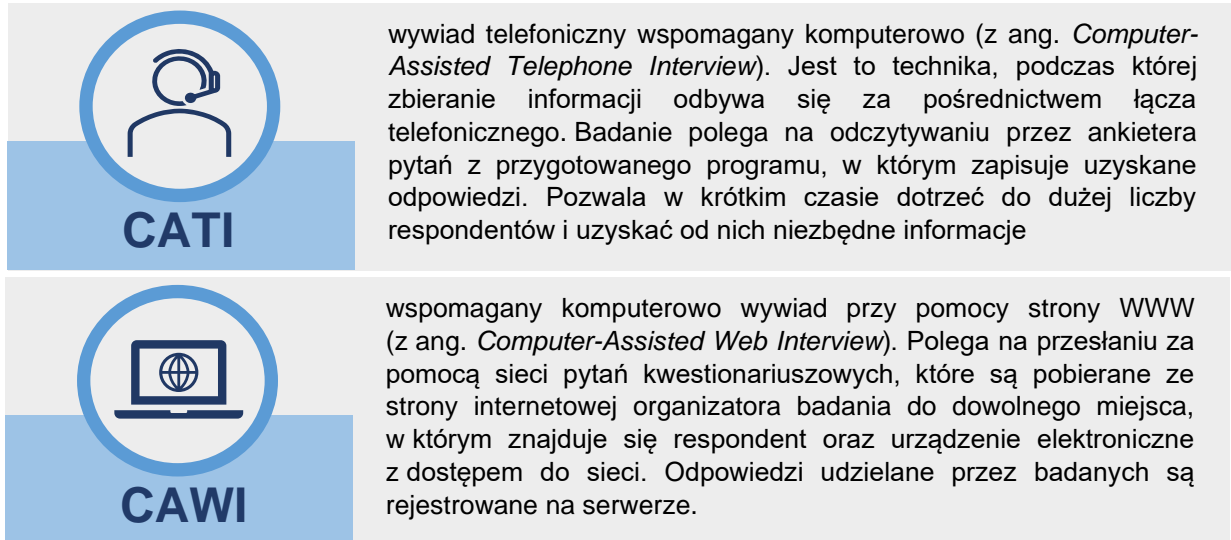
⁵ „Rozmawiaj z klasą”. Raport opracowany przez Fundację Szkoła z Klasą, 2020 r.

Opis metodologii badania

Niniejsze opracowanie stanowi raport z badania pn. „*Wpływ pandemii COVID-19 na postawy i motywacje młodych Wielkopolan*”, które przeprowadzone zostało w terminie od 08.05.2021 r. do 14.06.2021 r. Badaniem objęto 981 młodych Wielkopolan.

Badanie z osobami w wieku 18-29 lat zamieszkałymi w Wielkopolsce przeprowadzono w schemacie mix-mode (zastosowano dwie metody ilościowe: CATI, a uzupełniająco CAWI).

Rysunek 1. Zastosowane metody badawcze

Źródło: opracowanie własne

Badaniem objęto 981 osób w wieku 18-29 lat zamieszkałych w województwie wielkopolskim. Badanie zrealizowane z zachowaniem poziomu błędu szacunku 3% oraz poziomu ufności 0,93. Kształt próby badawczej opracowany został uprzednio przez Wykonawcę w uzgodnieniu z Zamawiającym. Doboru próby dokonano z uwzględnieniem płci, podregionu, wieku i statusu na rynku pracy na podstawie ogólnodostępnych danych Głównego Urzędu Statystycznego. Dane w tym zakresie przedstawiono w podrozdziale „*Charakterystyka respondentów*”.

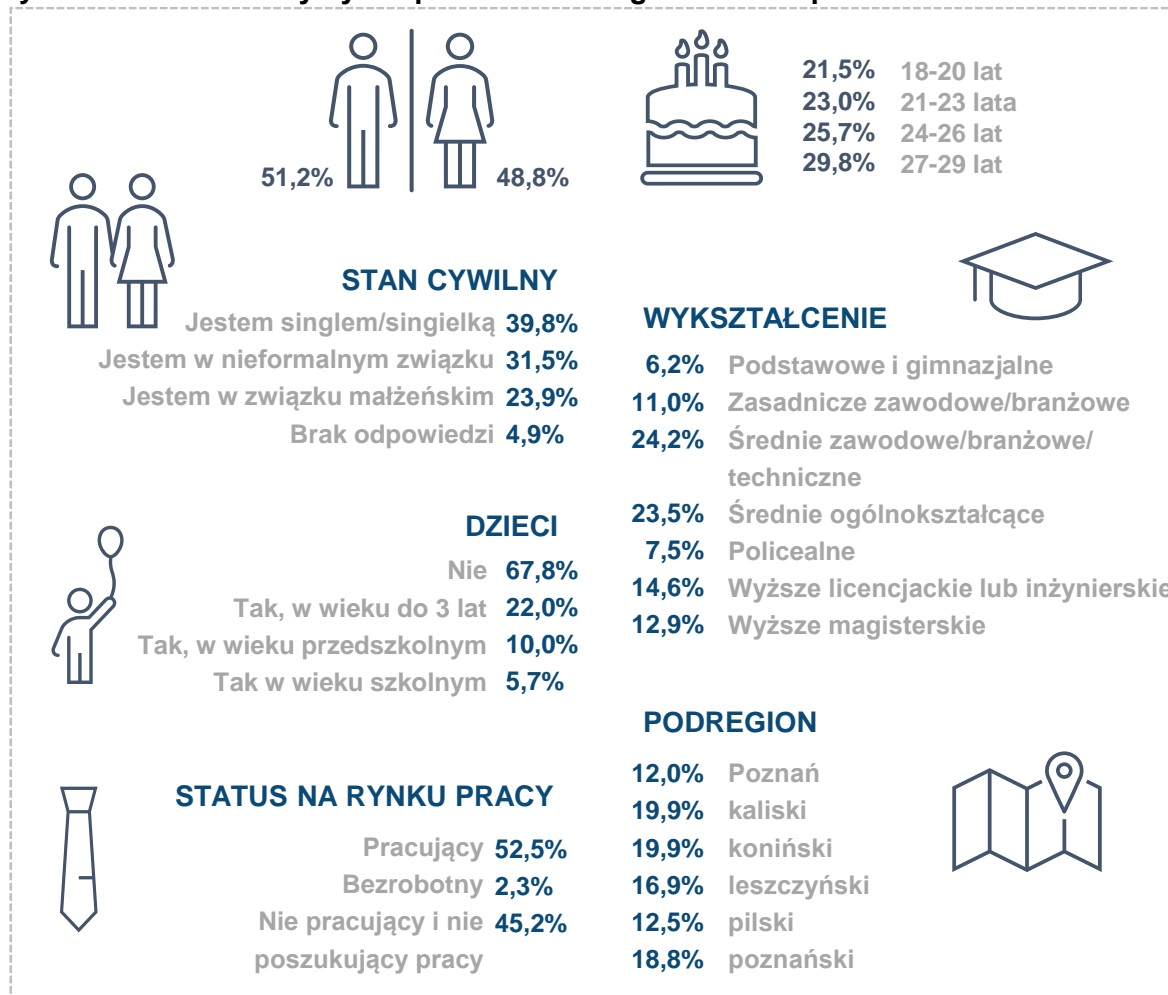
Badanie, na podstawie którego opracowano poniższy raport, zostało zrealizowane przez konsorcjum firm Grupa BST sp. z o.o. oraz EU-Consult sp. z o.o. na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Opis wyników badania

Charakterystyka respondentów

W badaniu uczestniczyło 981 młodych Wielkopolan, a ich krótka charakterystyka społeczno-demograficzna zaprezentowana została na kolejnej grafice.

Rysunek 2. Charakterystyka społeczno-demograficzna respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

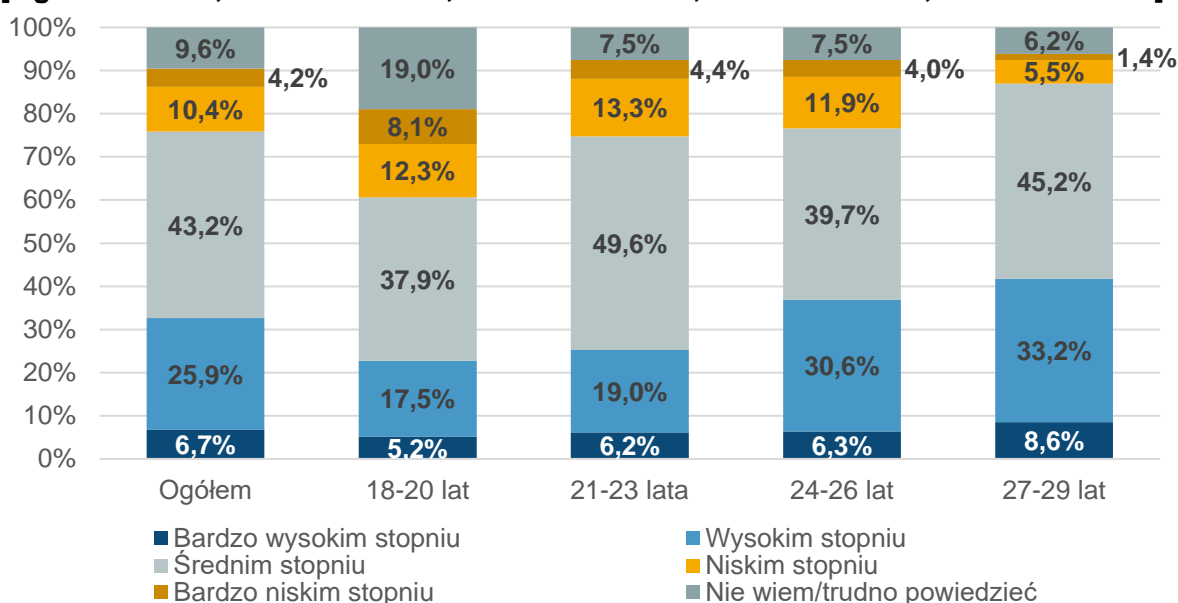
Ocena posiadanego wykształcenia i kwalifikacji zawodowych względem potrzeb rynkowych

W opinii młodych Wielkopolan posiadane przez nich wykształcenie, wiedza i kwalifikacje najczęściej w umiarkowanym stopniu odpowiadają potrzebom rynku pracy w ich miejscu zamieszkania. Co trzeci ankietowany dobrze ocenił dopasowanie swojego wykształcenia, wiedzy i kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy – określając stopień owego dopasowania jako wysoki bądź rzadziej jako bardzo wysoki. Tym samym tylko nieliczna grupa respondentów krytycznie odniosła się do dopasowania swoich kwalifikacji do rynku pracy w powiecie.

Z badania wynika, iż wraz z wiekiem rośnie subiektywna ocena poziomu dopasowania posiadanych kwalifikacji, wiedzy i wykształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy. Osoby w wieku od 27 do 29 lat oraz od 24 do 26 lat znacznie częściej od młodszych respondentów wskazywały na wysoki poziom ww. dopasowania. Najmłodszym respondentom najtrudniej było ocenić dostosowanie posiadanych kwalifikacji do potrzeb rynku pracy w miejscu zamieszkania co może wynikać z faktu, że są oni dopiero na etapie zdobywania wiedzy lub tuż po zakończeniu szkoły, nie mieli zatem możliwości zweryfikowania zbieżności kwalifikacji z wymogami rynku. Niepokojące natomiast jest to, że najmłodszy badani częściej od pozostałych uważają, że ich wykształcenie, wiedza i kwalifikacje w niskim i bardzo niskim stopniu odpowiadają potrzebom rynku pracy.

Warto nadmienić, że dopasowanie posiadanego wykształcenia, wiedzy i kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy najczęściej wysoko oceniali badani z wykształceniem wyższym magisterskim oraz licencjackim, natomiast najniżej – osoby posiadające co najwyżej wykształcenie gimnazjalne.

Wykres 2. W jakim stopniu posiadane przez Ciebie wykształcenie, wiedza i kwalifikacje odpowiadają potrzebom rynku pracy w Twoim miejscu zamieszkania/powiecie? [Ogółem N=981; 18-20 lat N=211; 21-23 lata N=226; 24-26 lat N=252; 27-29 lat N=292]

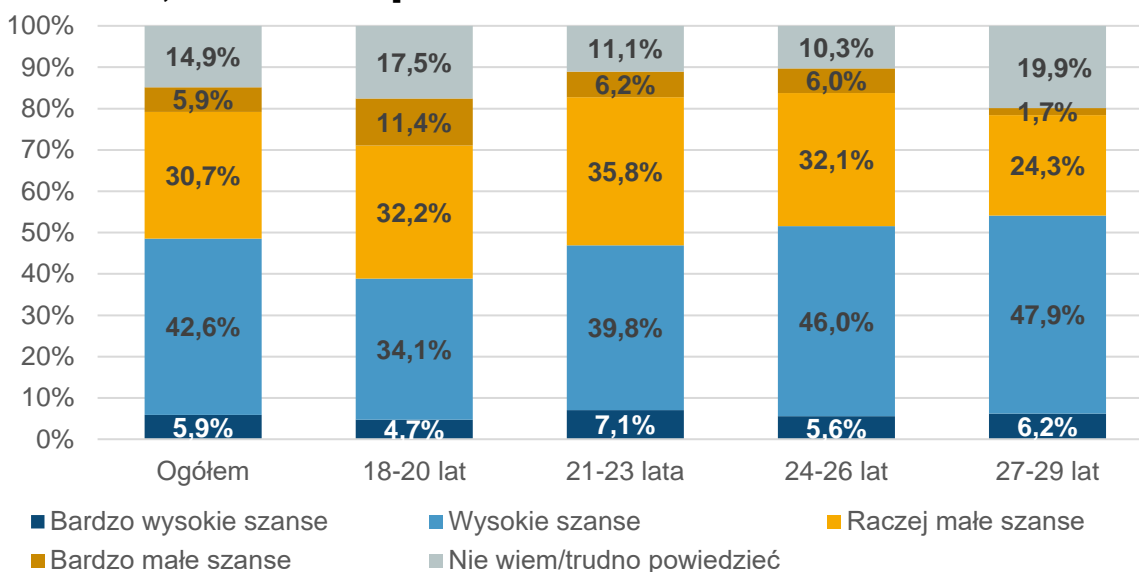
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Pomimo iż młodzi Wielkopolanie najczęściej określali dopasowanie swoich kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy jako umiarkowane, wykazali oni optymistycznie nastawienie jeśli chodzi o możliwość znalezienia satysfakcjonującej pracy w swoim miejscu zamieszkania. Blisko połowa spośród nich uważa, że posiadane przez nich wykształcenie, wiedza i kwalifikacje dają im na to wysokie szanse. Wątpliwości w tym zakresie posiadał więcej niż co trzeci respondent.

Deklaracje respondentów wskazują na fakt, iż wraz z wiekiem rośnie ich przekonanie o tym, że mają oni szanse na znalezienie satysfakcjonującej pracy w miejscu zamieszkania. Takiego zdania jest ponad połowa ankietowanych w wieku od 27 do 29 lat (54,1%). Co więcej, takiego samego zdania jest też ponad połowa osób w kategorii wiekowej od 24 do 26 lat (51,6%).

Ankietowani legitymujący się wykształceniem wyższym częściej od pozostałych wskazywali, że mają wysokie lub bardzo wysokie szanse na znalezienie satysfakcjonującej pracy w swoim miejscu zamieszkania. Nieco ponad połowa badanych z wykształceniem średnim zawodowym lub branżowym także podziela tę opinię. Z kolei osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz podstawowym lub gimnazjalnym najczęściej postrzegają swoje szanse na znalezienie satysfakcjonującej pracy jako małe lub bardzo małe.

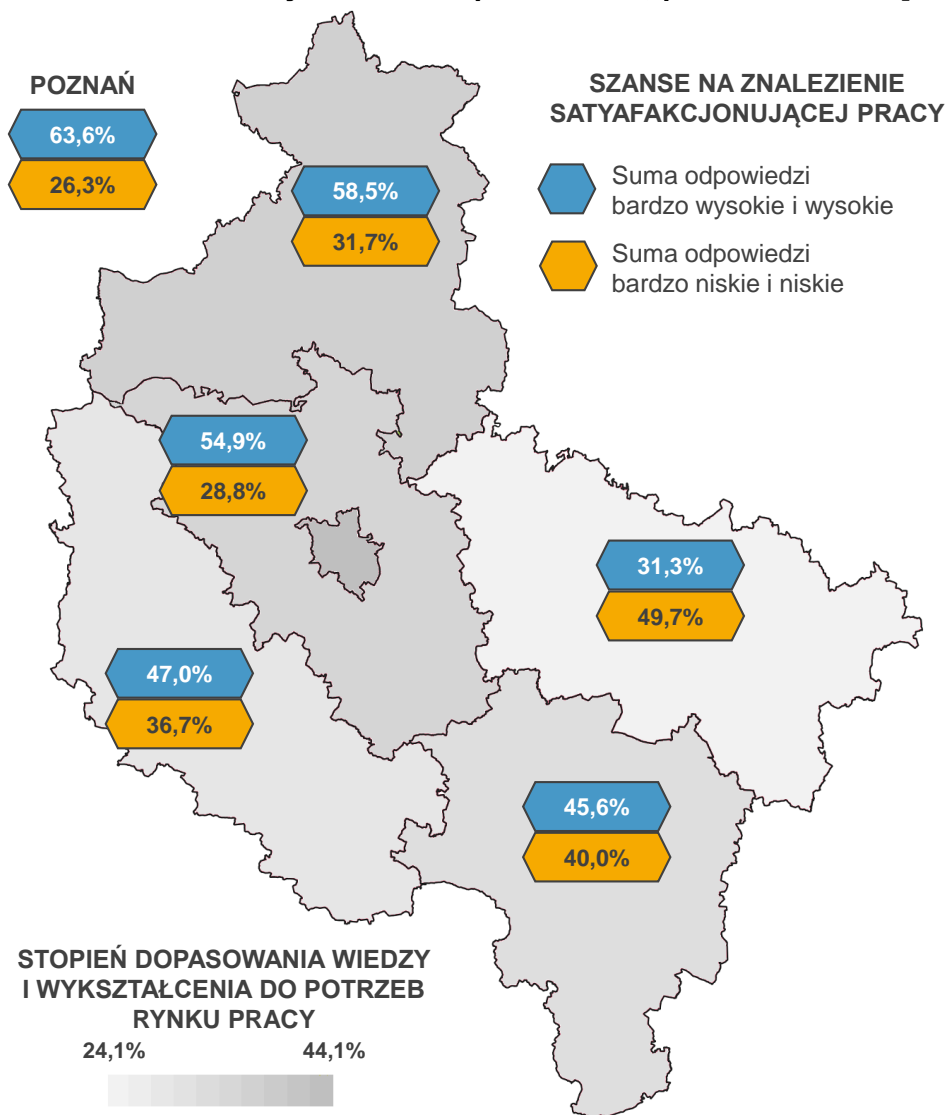
Wykres 3. Biorąc pod uwagę posiadane wykształcenie, wiedzę i kwalifikacje, jakie Twoim zdaniem masz szanse na znalezienie satysfakcjonującej pracy w Twoim mieście/powiecie zamieszkania? [Ogółem N=981; 18-20 lat N=211; 21-23 lata N=226; 24-26 lat N=252; 27-29 lat N=292]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Mieszkańcy Poznania oraz podregionów pilskiego i poznańskiego najwyżej ocenili stopień dopasowania swoich kwalifikacji do potrzeb rynku pracy (odpowiednio: 44,1%, 37,4%, 35,3%), jednocześnie najczęściej określając swoje szanse na znalezienie satysfakcjonującej pracy jako wysokie bądź bardzo wysokie (odpowiednio: 63,6%, 58,5%, 54,9%). Mieszkańcy podregionu konińskiego krytycznie ocenili poziom dopasowania swoich kwalifikacji do rynku pracy, a blisko połowa z nich uważa, że ma niewielkie (niskie bądź bardzo niskie) szanse na znalezienie satysfakcjonującego zatrudnienia w miejscu zamieszkania.

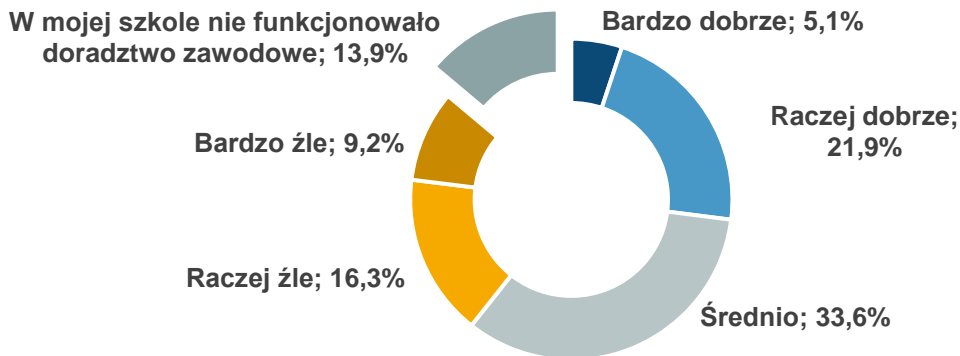
Mapa 1. Stopień dopasowania wykształcenia, wiedzy i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy oraz szanse na znalezienie satysfakcjonującej pracy. [Poznań N=118; kaliski N=195; koniński N=195; leszczyński N=166; pilski N=123; poznański N=184]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Oceny jakości doradztwa zawodowego otrzymanego w szkole ponadpodstawowej były zróżnicowane. Respondenci najczęściej oceniali je jako średnie. Nieco mniej liczna grupa dokonała pozytywnej oceny (27,0%) i tylko nieznacznie mniejszy odsetek respondentów negatywnie odniósł się do jakości doradztwa (25,5%). Ponad co dziesiąty respondent zadeklarował, że w szkole ponadpodstawowej do jakiej uczęszczał nie funkcjonowało doradztwo zawodowe. Uwzględniając wykształcenie respondentów można dostrzec, iż jakość otrzymanego w szkole doradztwa zawodowego najczęściej wysoko oceniali ankietowani posiadający wykształcenie wyższe magisterskie oraz zasadnicze zawodowe, zaś najniżej – osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Wykres 4. Jak oceniasz jakość otrzymanego w szkole ponadpodstawowej doradztwa zawodowego? [N=981]

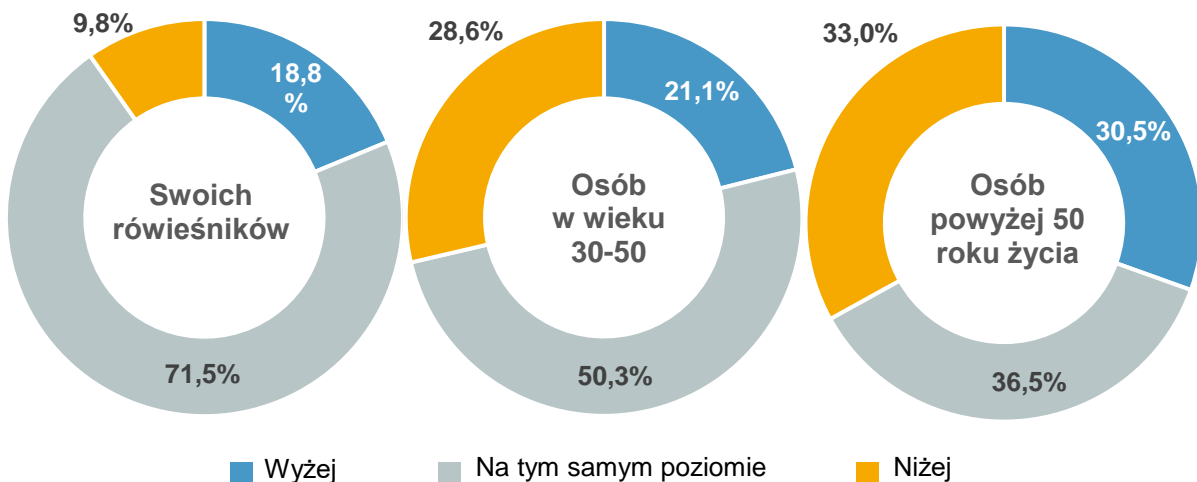

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Ocena własnej atrakcyjności zawodowej

Większość respondentów uznała, iż ich atrakcyjność zawodowa jest na tym samym poziomie co atrakcyjność zawodowa ich rówieśników, natomiast dla ponad połowy jest porównywalna z atrakcyjnością zawodową osób w wieku 30-50. Najbardziej zróżnicowane opinie młodych Wielkopolan odnotowano w przypadku porównania ich atrakcyjności zawodowej do osób znacznie starszych od nich – blisko 40% respondentów uważa, iż ich atrakcyjność zawodowa jest równa atrakcyjności zawodowej osób powyżej 50 roku życia, nieco mniejszy odsetek ankietowanych ocenił swoją atrakcyjność zawodową gorzej (33,0%), a 30,5% oceniło ją lepiej.

Wykres 5. Jak ocenił(a)byś swoją atrakcyjność zawodową w zawodzie, w którym podejmujesz lub planujesz podjąć pracę, w porównaniu do pracujących w tym zawodzie? [N=981]

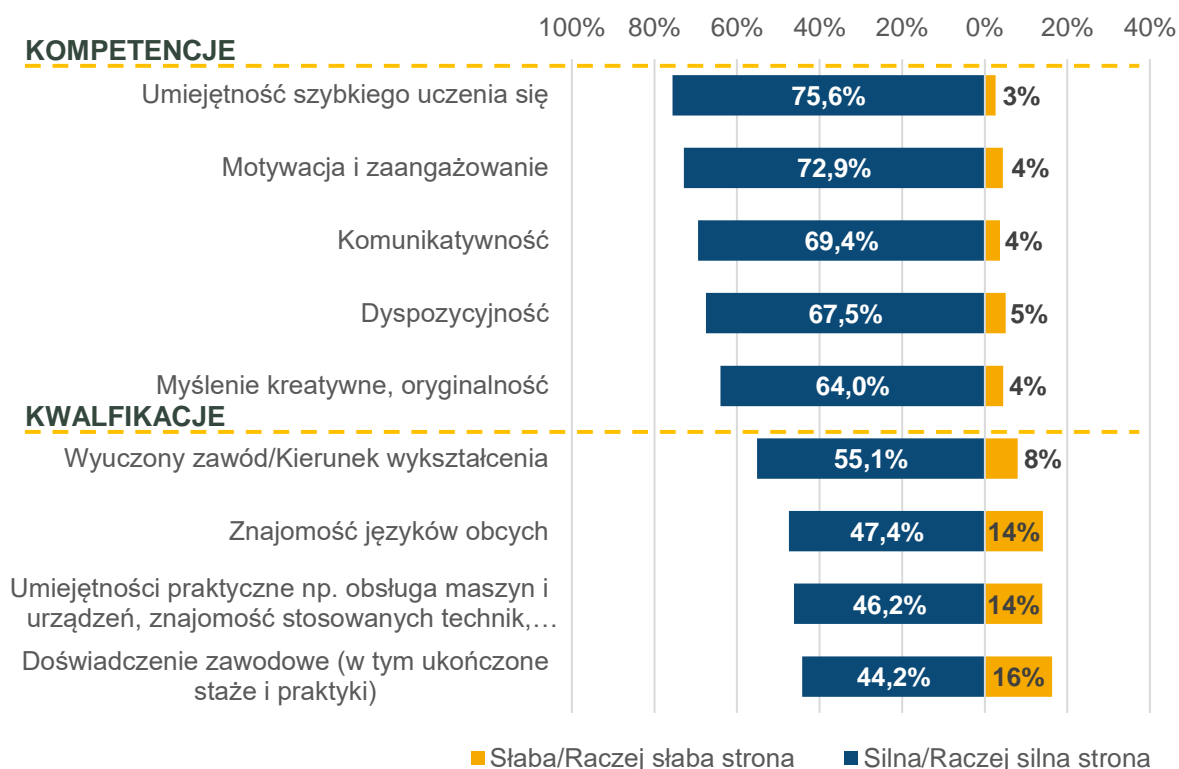

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Młodzi Wielkopolanie są zdania, że ich silnymi stronami w CV są przede wszystkim umiejętność szybkiego uczenia się oraz motywacja i zaangażowanie. Te dwie cechy najczęściej – bez względu na wiek uznawano za swoje silne strony. W dalszej kolejności wymieniano również komunikatywność, dyspozycyjność oraz kreatywne myślenie i oryginalność. Jako słabą stronę najczęściej wskazywano natomiast doświadczenie

zawodowe, które – co istotne – przez 44,2% respondentów uznane zostało za mocną stronę. Należy jednak podkreślić, iż doświadczenie zawodowe przez młodszych ankietowanych (w wieku od 18-20 lat) oceniane było znacznie gorzej niż przez starszych respondentów (od 27 do 29 lat). Dostrzega się zatem, że w opinii osób młodych ich atutami są bardziej kompetencje niż kwalifikacje. Niemniej w przypadku każdej z wymienianych cech, większy udział uznawał ją za swój atut niż ewentualną słabość.

Wykres 6. Które z poniższych czynników są Twoimi silnymi, a które Twoimi słabymi stronami w CV? [N=981]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Wyniki badania świadczą o tym, iż co dziesiąty respondent nigdy nie pracował. Większość z tej grupy stanowili najmłodszy respondenci – spośród osób w wieku 18-20 ok. 20% zadeklarowało, że nie nigdy nie podejmowało pracy, w przypadku kategorii 21-23 było to 10%, w przypadku osób 24-26 udział ten wyniósł 5%, natomiast w najstarszej grupie było to zaledwie 3,7%.

Średnio na jednego młodego Wielkopolanina przypada 4,27 umowy (bez względu na rodzaj).

Co istotne, blisko 30% respondentów nigdy nie pracowało na podstawie umowy o pracę. W przypadku tego rodzaju umowy, ankietowani mieli średnio 2,19 pracodawców. Badani najczęściej deklarowali, iż na podstawie umowy o pracę pracowali w jednym lub dwóch miejscach pracy.

Nieco ponad 40% młodych Wielkopolan nigdy nie pracowało na podstawie umowy zlecenie/o dzieło. Na podstawie tego rodzaju umowy, badani dotychczas zatrudnieni byli najczęściej w jednym miejscu pracy lub też nieco rzadziej w dwóch miejscach pracy. Na jednego Wielkopolanina przypadało zatem przeciętnie 2 pracodawców.

Co trzeci badany nigdy nie odbył stażu czy też praktyki. Te najczęściej odbywano również tylko u jednego pracodawcy.

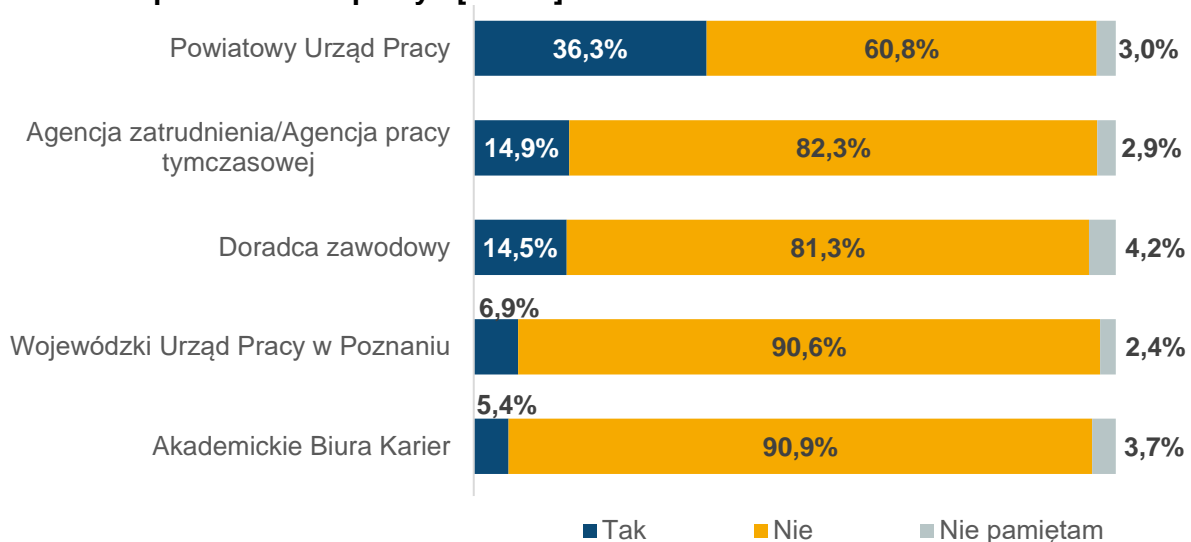
Tabela 1. Udział osób deklarujących liczbę miejsc pracy, w których dotychczas podejmowali zatrudnienie, z uwzględnieniem rodzaju umowy (w %) [N przedstawione w tabeli]

Rodzaj umowy	Umowa o pracę			Umowa zlecenie/ o dzieło			Staż/praktyka		
	Liczba miejsc pracy	0	1-2	min. 3	0	1-2	min. 3	0	1-2
18-20 (N=211)	57,3	29,9	12,8	46,0	40,3	13,7	50,7	41,2	8,1
21-23 (N=226)	36,7	41,2	22,1	38,5	40,7	20,8	32,3	54,0	13,7
24-26 (N=252)	19,0	59,9	21,0	33,3	50,0	16,7	28,2	55,6	16,3
27-29 (N=292)	12,0	66,4	21,6	49,7	44,2	6,2	34,2	63,4	2,4
Ogółem (N=981)	29,3	51,1	19,7	42,1	44,0	13,9	35,8	54,4	9,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Wyniki badania wskazują na fakt, iż młodzi Wielkopolanie raczej nie wykazują skłonności do korzystania ze wsparcia instytucjonalnego podczas poszukiwania pracy. Spośród wszystkich przedstawionych form pomocy ankietowani najczęściej – bez względu na płeć, wiek czy też miejsce zamieszkania – deklarowali korzystanie ze wsparcia powiatowych urzędów pracy. Z usług agencji pracy czy też doradcy zawodowego skorzystało niespełna 15% respondentów. Najmniejszym zainteresowaniem cieszyło się wsparcie udzielane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu czy też przez Akademickie Biura Karier.

Wykres 7. Czy kiedykolwiek korzystałeś(-łaś) ze wsparcia następujących podmiotów w zakresie poszukiwania pracy? [N=981]

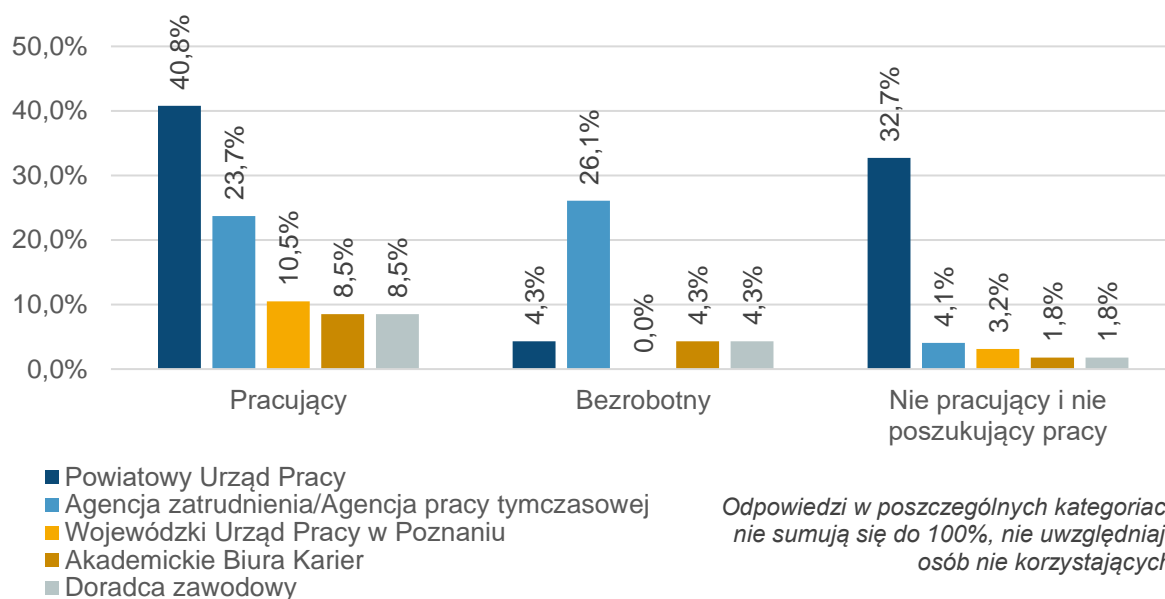

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Pracujący i bierni zawodowo najczęściej przyznawali, że korzystali ze wsparcia powiatowego urzędu pracy. Bierni zawodowo istotnie rzadziej niż osoby pracujące potwierdzały korzystanie ze wsparcia innych podmiotów w zakresie poszukiwania pracy. Bezrobotni natomiast częściej od pozostałych korzystali z agencji pracy tymczasowej.

Dostrzega się zatem, iż wśród osób pracujących występuje większa niż wśród pozostałych skłonność do korzystania ze wsparcia instytucjonalnego w zakresie poszukiwania pracy. Biorąc pod uwagę status na rynku pracy można zatem wywnioskować, iż wsparcie to jest skuteczne, gdyż właśnie wśród pracujących najczęściej zdecydowano się na skorzystanie z owego wsparcia. Należy podkreślić, iż osoby te są aktywne i czynnie szukają pracy, korzystają z wielu form wsparcia – można zatem również założyć, iż osoby te są bardziej aktywne w zakresie przygotowania dokumentów aplikacyjnych czy też wysyłania CV.

Wykres 8. Korzystanie ze wsparcia instytucjonalnego w zakresie poszukiwania pracy – z uwzględnieniem statusu na rynku pracy. [N=981]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Sytuacja osób pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo

Niniejszy podrozdział składa się z trzech części dotyczących odpowiednio osób pracujących, osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz osób nie pracujących i nie poszukujących pracy. Każda z grup odpowiadała na inne pytania w kwestionariuszu, zatem analiza wyników dla każdej z nich została przedstawiona odrębnie.

Sytuacja osób pracujących

W grupie osób pracujących, pod względem liczebności nieznacznie dominowały osoby zatrudnione w małych firmach i w mikroprzedsiębiorstwach. Nieco mniejsza grupa badanych pracuje w dużej bądź średniej firmie, a tylko nieliczni przyznali, że prowadzą własną działalność gospodarczą. Ponadto co trzeci badany, który nie planuje zmiany pracy, to osoba zatrudniona w małej firmie – co potwierdza fakt, iż osoby te jednocześnie są najbardziej zadowolone z aktualnego miejsca zatrudnienia. Co istotne, osoby niezadowolone z aktualnego miejsca zatrudnienia to najczęściej pracownicy dużych firm, którzy to często planują zmianę pracy w perspektywie długookresowej (za rok bądź później). Natomiast rychłą zmianę pracy

najczęściej planują pracownicy mikroprzedsiębiorstw, którzy – co ciekawe – stosunkowo często wyrażali zadowolenie z miejsca zatrudnienia.

Tabela 2. Charakterystyka badanych osób pracujących [N=515]

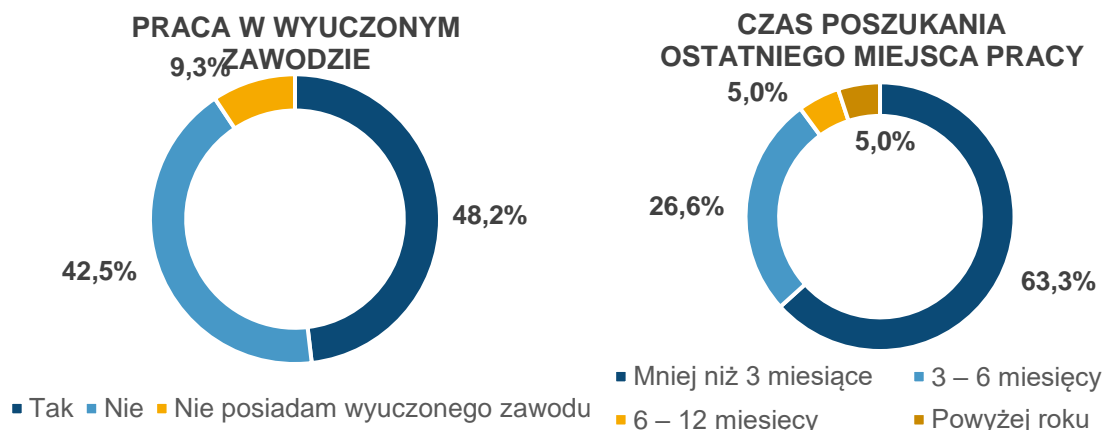
Wyszczególnienie		Odsetek	Liczba
Płeć 	Kobieta	41,0%	211
	Mężczyzna	59,0%	304
Wykształcenie 	Podstawowe lub Gimnazjalne	1,9%	10
	Zasadnicze zawodowe/branżowe	8,0%	41
	Policealne	6,4%	33
	Średnie ogólnokształcące	18,1%	93
	Średnie zawodowe/branżowe	24,3%	125
	Wyższe licencjackie i inżynierskie	19,6%	101
	Wyższe magisterskie	21,7%	112
Stan cywilny 	Jestem w związku małżeńskim	28,9%	149
	Jestem w nieformalnym związku	36,7%	189
	Jestem singlem/singielką	31,5%	162
	Brak odpowiedzi	2,9%	15
Posiadanie dziecka 	Nie	61,2%	315
	Tak, w wieku do 3 lat	26,4%	136
	Tak, w wieku przedszkolnym	13,6%	70
	Tak, w wieku szkolnym	6,2%	32
Miejsce zatrudnienia 	Prowadzę własną działalność gospodarczą	4,3%	22
	Mikroprzedsiębiorstwo (9 i mniej pracowników)	25,0%	129
	Mała firma (10-49 pracowników)	29,9%	154
	Średnia firma (50-249 pracowników)	19,8%	102
	Duża firma (250 i więcej pracowników)	21,0%	108

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Spośród osób pracujących objętych badaniem prawie połowa podejmowała pracę w zawodzie wyuczonym. Ponad 40% respondentów pracowało w zawodzie innym niż wyuczony, natomiast co jedenasty zadeklarował, że w ogóle takowego nie posiada. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób, które pracują w zawodzie wyuczonym – w grupie osób od 18 do 20 lat stanowili oni 32,4%, podczas gdy wśród osób od 27 do 29 roku życia była to już połowa tej kategorii wiekowej (50,7%).

Młodzi Wielkopolanie relatywnie szybko znajdowali pracę – przeważnie znalezienie zatrudnienia trwało krócej niż 3 miesiące. Co czwarty ankietowany poświęcił na poszukiwania pracy czas od 3 do 6 miesięcy, a zaledwie około co dziesiąty poszukiwał pracy dłużej niż pół roku. Czas poszukiwania pracy przez osoby w wieku od 18 do 20 lat częściej był krótszy aniżeli w przypadku osób w wieku od 27 do 29 lat. Może to mieć związek z charakterem pracy, gdyż w najstarszej kategorii wiekowej częściej praca odpowiada wyuczonemu zawodowi, co z kolei oznacza konieczność dłuższych poszukiwań. Wśród najmłodszych są natomiast osoby, które nadal się uczą i tym samym poszukują one innego typu pracy, tj. pracy tymczasowej, nie do końca zgodnej jeszcze ze zdobywanym wykształceniem.

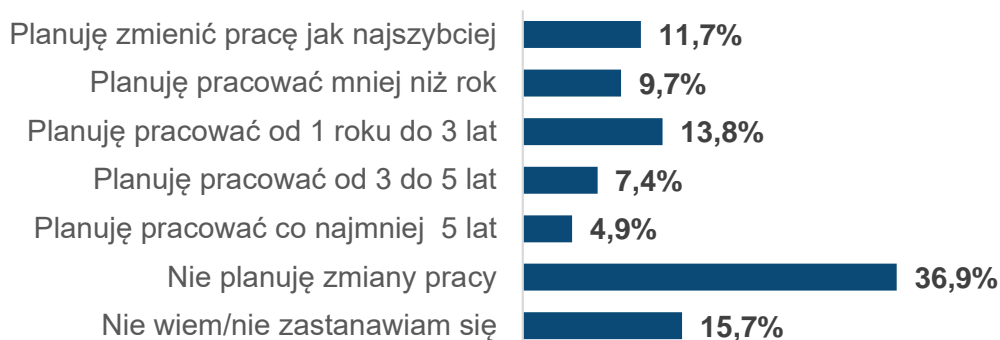
Wykres 9. Czy pracujesz w zawodzie wyuczonym? Jak długo szukałeś/-aś pracy zanim znalazłeś ostatnie zatrudnienie? [N=515]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Co trzeci badany młody Wielkopolek nie zamierzał w czasie realizacji badania zmieniać pracy, takie plany miała jednak blisko połowa respondentów. Dostrzega się, że mężczyźni nieco rzadziej od kobiet rozważali zmianę pracy. Ponadto wraz z wiekiem malał odsetek osób, które miały zamiar zmienić miejsce zatrudnienia – może to oznaczać, iż z biegiem czasu dla młodych Wielkopolan znaczenia nabierają takie wartości jak stabilność czy poczucie bezpieczeństwa. Co więcej, biorąc pod uwagę wcześniejsze wyniki można dostrzec, iż osoby młodsze z założenia szukają innego typu pracy – jak już wcześniej wspomniano, szukają oni pracy tymczasowej, niezgodnej jeszcze z posiadanym wykształceniem. Chęć podjęcia pracy stałej, zgodnej z wykształceniem i w zawodzie wyuczonym, wzrasta wraz z wiekiem – co potwierdza deklaracje respondentów dotyczące zarówno planów zmiany aktualnej pracy, jak i okresu czasu potrzebnego na znalezienie pracy.

Wykres 10. Jak długo planujesz pracować w aktualnym miejscu zatrudnienia? [N=515]

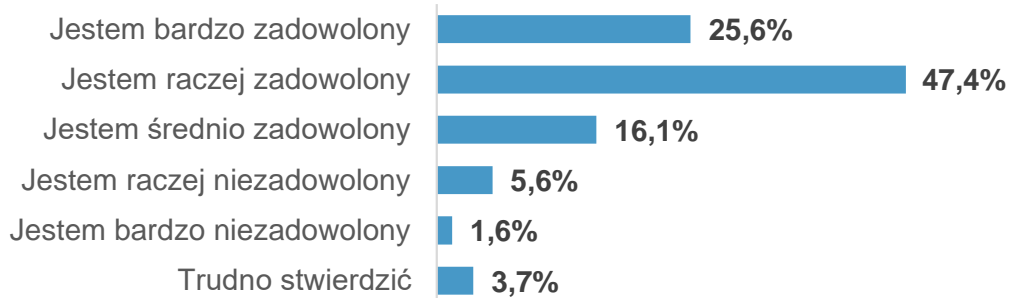

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Większość badanych jest zadowolona ze swojego aktualnego miejsca zatrudnienia. Mężczyźni częściej od kobiet deklarowali zadowolenie z pracy, co potwierdza ich brak planów związanych ze zmianą miejsca zatrudnienia. Należy podkreślić, iż zadowolenie z aktualnego miejsca zatrudnienia najczęściej deklarowali mieszkańcy podregionu poznańskiego, z kolei najrzadziej – mieszkańcy Poznania. Zestawiając ze sobą deklaracje respondentów odnośnie planów zmiany pracy i poziomu zadowolenia z niej, to widać między nimi zależność – osoby

bardzo niezadowolone chcą jak najszybciej zmienić pracę, natomiast te bardzo zadowolone deklarują brak zmiany.

Wykres 11. Jak oceniasz swoje zadowolenie z aktualnego miejsca zatrudnienia? [N=515]

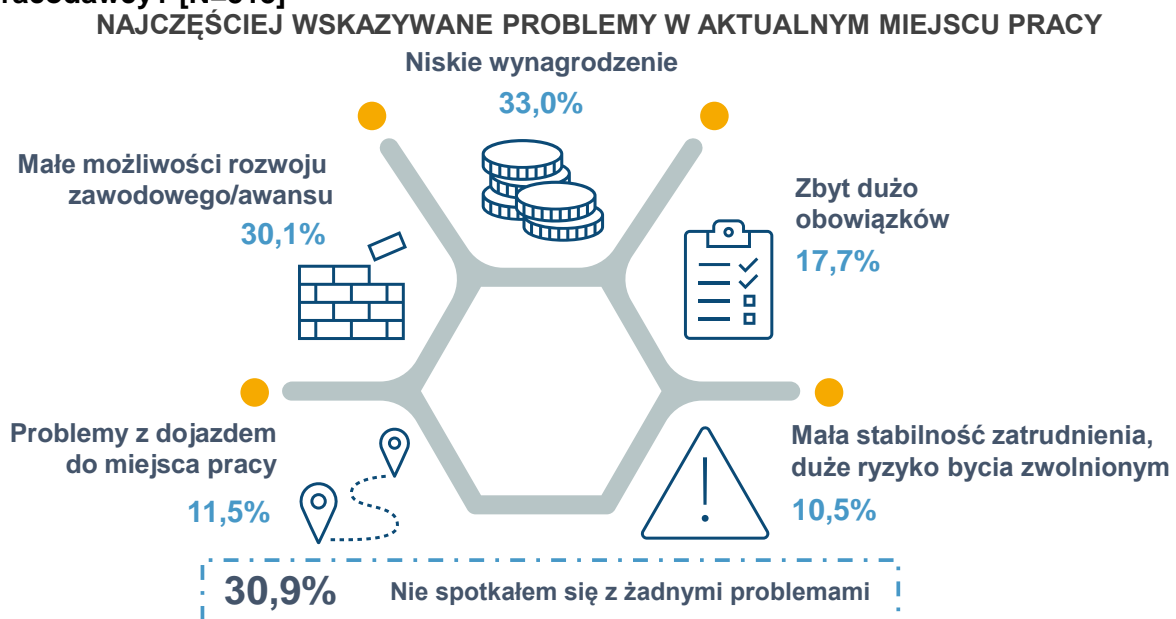

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Co trzeci młody Wielkopolanin nie spotkał się z problemami podczas pracy u aktualnego pracodawcy. Pozostali najczęściej zwracali uwagę na niskie wynagrodzenie czy też małe możliwości rozwoju zawodowego lub awansu. Niejednokrotnie ankietowani zmagali się u aktualnego pracodawcy z takimi problemami jak nadmiar obowiązków, problemy z dojazdem do pracy, mała stabilność zatrudnienia czy też niezadowalające warunki zatrudnienia.

Mężczyźni częściej niż kobiety wskazywali, że nie spotkali się z żadnymi problemami. Kobiety natomiast znacznie częściej niż mężczyźni wskazywały na takie problemy jak niskie wynagrodzenie czy też małe możliwości rozwoju zawodowego bądź awansu. Dostrzega się ponadto, że im młodszy respondenci, tym częściej napotykać na problemy w ogóle, w szczególności takie jak niska płaca i ograniczone możliwości rozwoju zawodowego lub awansu. Warto zauważyć, iż relatywnie rzadko badani wskazywali na takie problemy jak: relacje ze współpracownikami i przełożonymi (w tym mobbing) oraz dyskryminacja.

Rysunek 3. Z jakimi problemami spotkałeś(-łaś) się podczas pracy u aktualnego pracodawcy? [N=515]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Sytuacja osób bezrobotnych i poszukujących pracy

Zgodnie z przyjętymi kryteriami doboru próby, liczba osób wchodzących w skład tej grupy była najmniejsza. W badanej grupie dominowały kobiety, a także osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz osoby nieposiadające dzieci.

Tabela 3. Charakterystyka badanych osób bezrobotnych i poszukujących pracy [N=23]

Wyszczególnienie		Odsetek	Liczba
Płeć 	Kobieta	65,2%	15
	Mężczyzna	34,8%	8
Wykształcenie 	Podstawowe lub Gimnazjalne	13,0%	3
	Zasadnicze zawodowe/branżowe	0,0%	0
	Policealne	0,0%	0
	Średnie ogólnokształcące	56,5%	13
	Średnie zawodowe/branżowe	30,4%	7
	Wyższe licencjackie i inżynierskie	0,0%	0
Stan cywilny 	Wyższe magisterskie	0,0%	0
	Jestem w związku małżeńskim	0,0%	0
	Jestem w nieformalnym związku	43,5%	10
	Jestem singlem/singielką	56,5%	13
Posiadanie dziecka 	Brak odpowiedzi	0,0%	0
	Nie	100,0%	23
	Tak, w wieku do 3 lat	0,0%	0
	Tak, w wieku przedszkolnym	0,0%	0
	Tak, w wieku szkolnym	0,0%	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Niemniej jednak, pomimo tak małej liczebności grupy, udało się odnotować następujące spostrzeżenia:

- Ponad połowa ankietowanych bezrobotnych chciałaby pracować w zawodzie wyuczonym, przy czym 43,5% dopuszcza możliwość podjęcia pracy także w innej profesji. Większość osób w tej kategorii rozpoczęło poszukiwania pracy nie wcześniej niż 3 miesiące przed realizacją badania (82,6%). Najpopularniejszym kanałem poszukiwania pracy wśród młodych Wielkopolan jest Internet, gdyż blisko 90% ankietowanych bezrobotnych poszukuje pracy właśnie za pośrednictwem portali internetowych.
- W opinii badanych, znalezienie zatrudnienia w największym stopniu utrudnia im ograniczona liczba lub też zupełny brak interesujących ofert pracy na lokalnym rynku (78,3%). Młodzi, bezrobotni Wielkopolanie uważają ponadto, że do znalezienia pracy potrzebne są znajomości i kontakty, gdyż blisko połowa z nich wskazała ich brak jako czynnik, który utrudnia im znalezienie zatrudnienia (47,8%).
- W przypadku nie znalezienia zatrudnienia w ciągu najbliższych 6 miesięcy, badani najczęściej wykazywali skłonność do podjęcia pracy za granicą oraz do podjęcia zatrudnienia za minimalną krajową (po 52,2%). Młodzi Wielkopolanie są także gotowi do tego, by podjąć pracę poniżej kwalifikacji (43,5%). Cieszyć powinien fakt, że blisko 80% respondentów nie zamierza w takiej sytuacji zrezygnować z dalszej aktywności zawodowej (78,3%). Co więcej, ponad połowa respondentów nie dopuszcza możliwości podjęcia pracy w szarej strefie (56,5%). Jednocześnie dostrzega się wśród ankietowanych niechęć do podjęcia pracy wymagającej długich dojazdów (65,2%).

Sytuacja osób nie pracujących i nie poszukujących pracy

W grupie osób biernych zawodowo dominowały kobiety i osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym bądź średnim zawodowym/branżowym. W tej grupie dostrzega się również przewagę liczebną osób będących singlami/singielkami oraz osób nieposiadających dzieci.

Tabela 4. Charakterystyka badanych osób nie pracujących i nie poszukujących pracy [N=443]

Wyszczególnienie		Odsetek	Liczba
Płeć 	Kobieta	57,1%	253
	Mężczyzna	42,9%	190
Wykształcenie 	Podstawowe lub Gimnazjalne	10,8%	48
	Zasadnicze zawodowe/branżowe	15,1%	67
	Policealne	9,3%	41
	Średnie ogólnokształcące	28,2%	125
	Średnie zawodowe/branżowe	23,7%	105
	Wyższe licencjackie i inżynierskie	9,5%	42
	Wyższe magisterskie	3,4%	15
Stan cywilny 	Jestem w związku małżeńskim	19,2%	85
	Jestem w nieformalnym związku	24,8%	110
	Jestem singlem/singielką	48,5%	215
	Brak odpowiedzi	7,4%	33
Posiadanie dziecka 	Nie	73,8%	327
	Tak, w wieku do 3 lat	18,1%	80
	Tak, w wieku przedszkolnym	6,3%	28
	Tak, w wieku szkolnym	5,4%	24

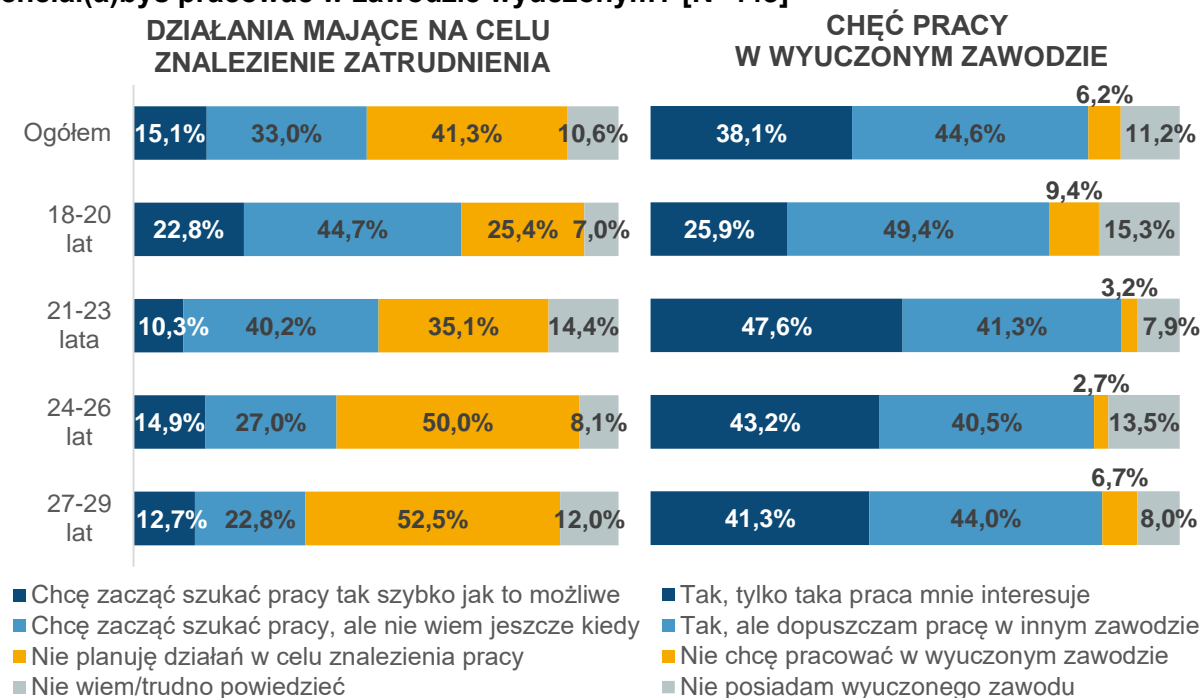
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Ponad połowa biernych zawodowo młodych Wielkopolan nigdy nie podejmowała pracy. (51,5%). Brak jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego deklarowały najczęściej osoby najmłodsze, tj. w wieku od 18 do 20 lat, a najrzadziej – osoby w wieku od 27 do 29 lat.

Blisko połowa ankietowanych w tej kategorii zamierza podjąć działania mające na celu znalezienie zatrudnienia, przy czym co trzeci spośród nich nie potrafi określić, kiedy to nastąpi. Najczęściej deklaracje dotyczące chęci podjęcia ww. działań składali respondenci w wieku od 18 do 20 lat. Jednocześnie ponad 40% respondentów zadeklarowało, że nie planuje podejmowania żadnych działań mających na celu znalezienie pracy. Co ciekawe, im wyższa kategoria wiekowa tym większy udział osób zamierzających nadal pozostawać poza rynkiem pracy – takie odpowiedzi przeważają zatem w najstarszych kategoriach wiekowych, już obecnych na rynku pracy. Należy mieć jednak na uwadze, iż znaczny odsetek badanych nadal się kształci – tj. podejmuje naukę w szkole średniej, policealnej lub wyższej, uczestniczy w kursach i szkoleniach zawodowych czy też uczy się języka obcego – co może przyczynić się do rozwoju zawodowego, a w przyszłości do podniesienia ich atrakcyjności zawodowej.

Zdecydowana większość spośród badanych młodych Wielkopolan pozostających poza rynkiem pracy chciałaby podjąć pracę w zawodzie wyuczonym, przy czym prawie 45% ankietowanych dopuszcza możliwość podjęcia zatrudnienia w innym zawodzie niż wyuczony.

Wykres 12. Czy planujesz podjąć działania mające na celu znalezienie zatrudnienia? Czy chciał(a)byś pracować w zawodzie wyuczonym? [N=443]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Bierność zawodowa respondentów wynika najczęściej z kontynuowania przez nich nauki – wielu badanych w dalszym ciągu się kształci, co uniemożliwia im podjęcie pracy. Co czwarty ankieter wskazuje, że takim ograniczeniem jest sytuacja rodzinna i konieczność opieki nad osobą zależną: dzieckiem, rodzicem bądź inną osobą, przy czym na tę okoliczność zdecydowanie częściej wskazywały kobiety oraz osoby w wieku od 27 do 29 lat.

Rysunek 4. Najczęściej wskazywane przyczyny nieposzukiwania pracy oraz działania aktualnie podejmowane [N=443]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Plany odnośnie przyszłości zawodowej

Ankietowani w większości wierzą, że osiągną sukces zawodowy. Wyniki badania wskazują także, iż zdecydowana większość respondentów wie, w jakiej branży i zawodzie chce pracować – były to przede wszystkim osoby w wieku od 27 do 29 lat i od 24 do 26 lat. Ponad 70% respondentów przyznało, że potrafi także skutecznie szukać pracy, tworzyć dokumenty aplikacyjne czy też przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej. Uwzględniając wiek badanych dostrzec można, że osoby z wyższych kategorii wiekowych częściej posiadają określone plany zawodowe oraz deklarują umiejętność poszukiwania pracy, rzadziej natomiast niż młodszy ankietowani rozmawiają na temat pracy z rodziną czy przyjaciółmi.

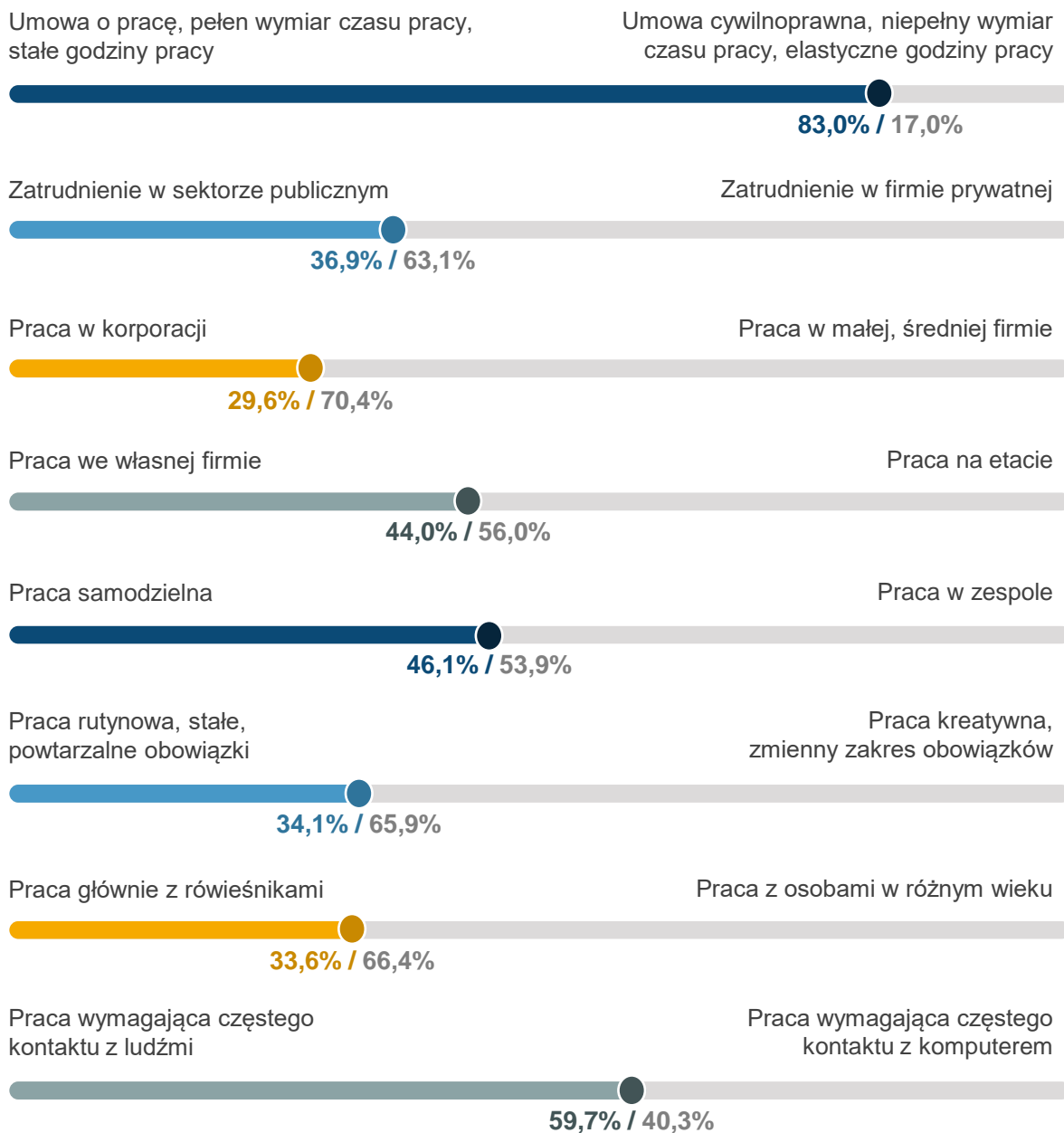
Tabela 5. Proszę odnieść się do poniższych stwierdzeń. [N=981]

Wyszczególnienie	Ogółem	Płeć		Wiek			
		Kobieta	Mężczyzna	18-20 lat	21-23 lata	24-26 lat	27-29 lat
Wierzę, że osiągnę sukces zawodowy	75,4%	72,7%	78,1%	77,3%	71,2%	75,4%	77,4%
Wiem w jakiej branży/w jakim zawodzie chcę pracować	71,9%	67,2%	76,3%	66,8%	67,3%	73,8%	77,4%
Wiem co robić, aby zrealizować moje plany zawodowe	65,6%	62,6%	68,5%	59,7%	62,4%	65,5%	72,6%
Często rozmawiam nt. mojej pracy/planów zawodowych z rodziną/przyjaciółmi /znajomymi	62,1%	59,3%	64,7%	68,2%	64,2%	62,3%	55,8%
Poszukuję informacji w Internecie/ interesują mnie artykuły/posty/nagrania dotyczące rynku pracy	60,4%	58,9%	62,0%	63,5%	61,5%	63,5%	54,8%
Potrafię skutecznie szukać pracy (potrafię stworzyć dokumenty aplikacyjne, przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej, wiem gdzie szukać ofert pracy)	70,4%	67,4%	73,3%	58,8%	64,6%	70,6%	83,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

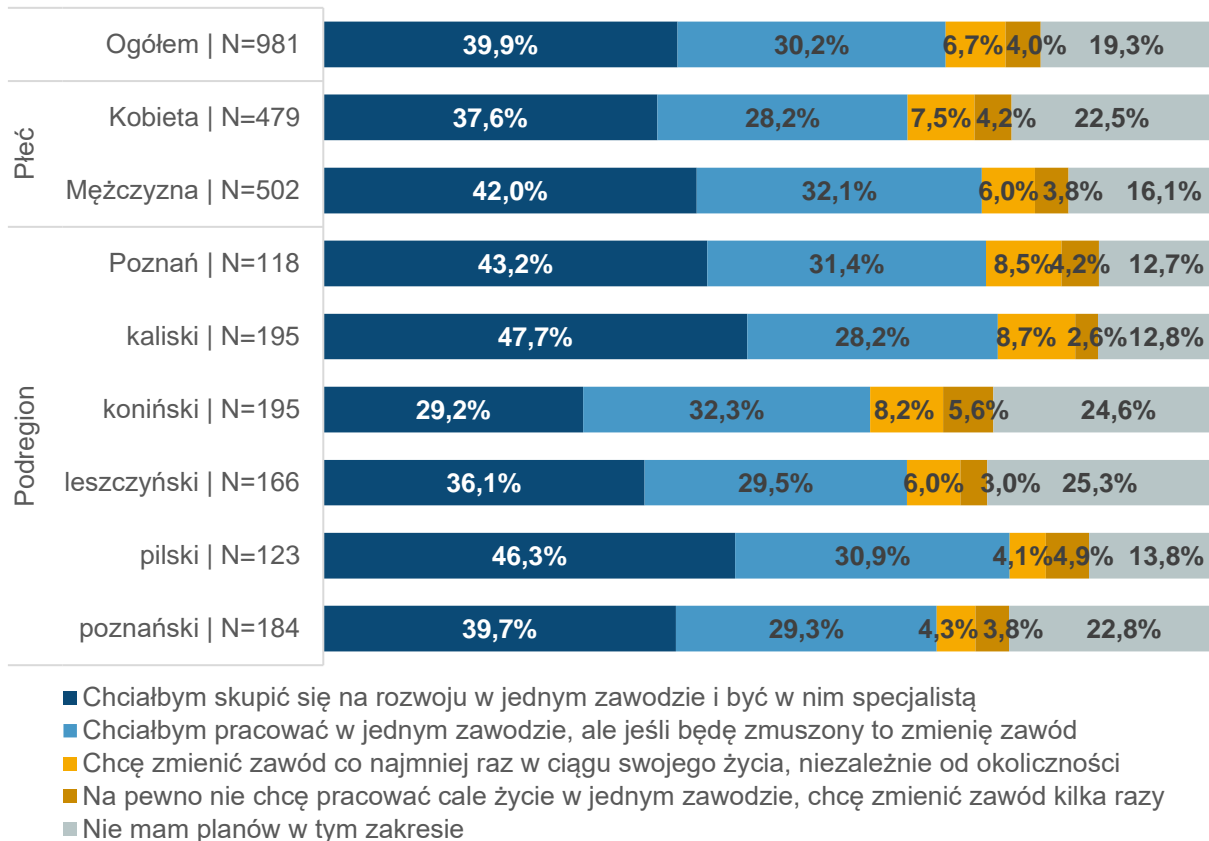
Deklaracje młodych Wielkopolan wskazują na to, że dla grupy tej w pracy ważne są stabilność i bezpieczeństwo zatrudnienia. Zdecydowana większość stając przed możliwością wyboru warunków pracy preferowała zatrudnienie w oparciu o umowę o pracę, pełny wymiar czasu pracy i stałe godziny pracy aniżeli umowę cywilnoprawną, elastyczny czas pracy i niepełny etat. Respondenci zdecydowanie częściej wybraliby zatrudnienie w małej lub średniej firmie aniżeli w korporacji. Większość ankietowanych wolałaby pracować w firmie prywatnej, a ponad 40% w ramach własnej działalności. Ponad 65% badanych wybrałoby pracę kreatywną oraz w zróżnicowanym pod względem wieku zespole. Ponad 40% wybrałoby pracę zespołową oraz taką, która wymaga częstego kontaktu z innymi.

Wykres 13. Proszę wskazać, którą spośród przedstawionych opcji byś wybrał(a), mając obie do wyboru. [N=981]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Wielu młodych Wielkopolan chciałoby w przyszłości pracować tylko w jednym zawodzie i być w nim specjalistą, aczkolwiek często dopuszczają też możliwość zmiany zawodu, ale tylko w razie konieczności. Jedynie około co 10 respondent chce pracować w więcej niż jednym zawodzie, niezależnie od okoliczności. Relatywnie największą skłonność do zmiany zawodu wykazywali młodzi mieszkańcy podregionu konińskiego.

Wykres 14. Które z poniższych stwierdzeń jest Ci najbliższe? [N przedstawione na wykresie]

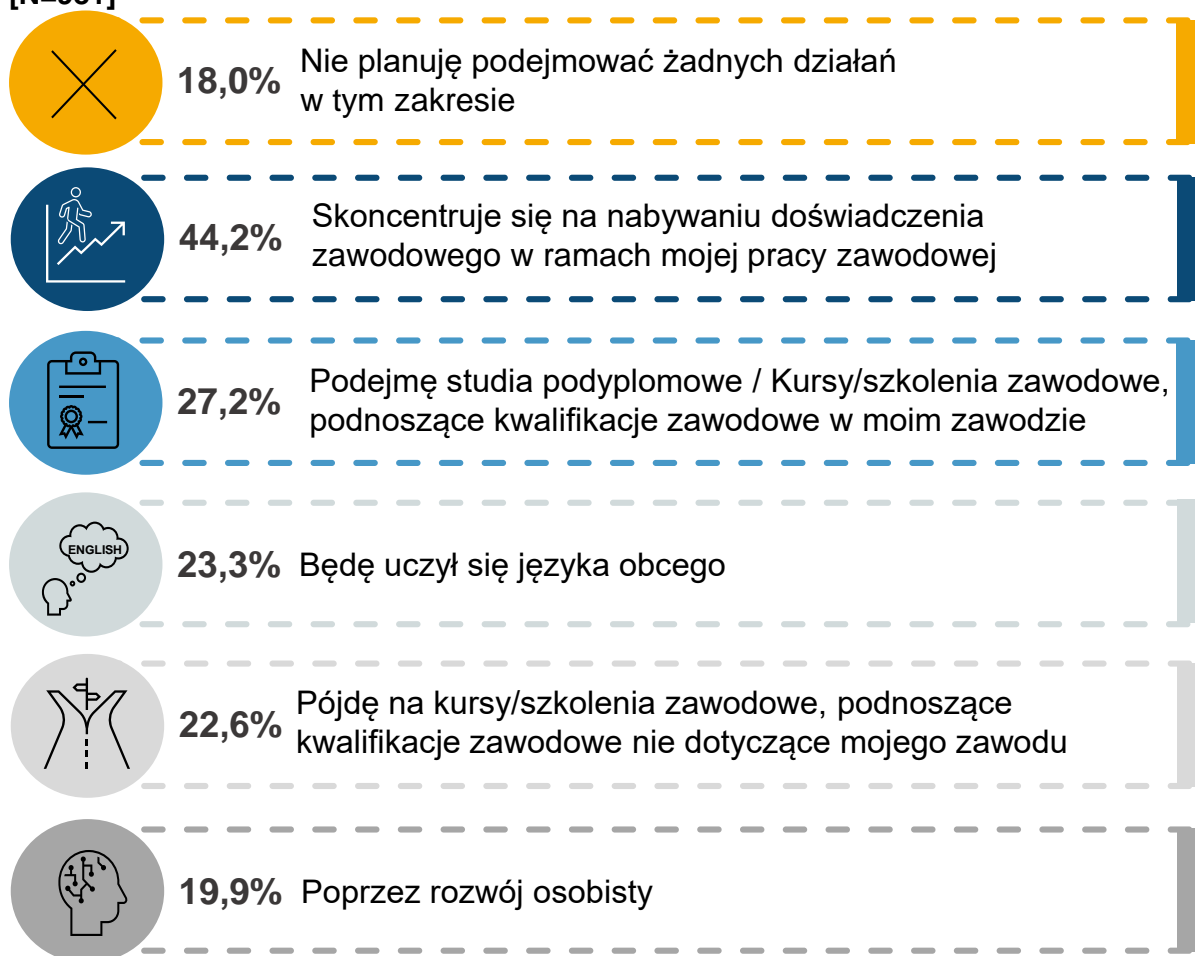
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

W momencie realizacji badania, prawie co piąty respondent nie zamierzał podejmować żadnych działań w zakresie rozwoju zawodowego w ciągu kolejnych 2 lat. Brak planów w tym zakresie częściej od pozostałych deklarowały osoby w wieku od 27 do 29 lat oraz osoby biernie zawodowo.

Blisko połowa ankietowanych Wielkopolan w ciągu najbliższych 2 lat zamierza skoncentrować się na nabywaniu doświadczenia zawodowego w ramach swojej pracy zawodowej, podczas gdy niespełna 30% badanych ma w planach podjęcie studiów podyplomowych lub kursów czy szkoleń zawodowych, podnoszących kwalifikacje w wykonywanych przez siebie zawodach. Co czwarty respondent planuje naukę języka obcego – takie plany zadeklarowały głównie osoby w wieku od 18-26 roku życia, w grupie od 27 do 29 lat tylko nieliczni są zainteresowani nauką języków obcych. Ponadto nauka języków obcych wzbudza znaczne zainteresowanie w grupie osób pracujących.

Nieliczni badani wskazywali, że zamierzają: zrobić staż bądź praktyki zawodowe (11,7%), pójść na kursy i szkolenia podnoszące kompetencje miękkie (9,7%), brać udział w konferencjach i seminariach branżowych (6,2%), pójść na kursy rozwoju osobistego i kursy psychologiczne (6,1%), zająć się aktywnością społeczną lub ekologiczną (3,9%) bądź też pracować jako wolontariusz (3,1%).

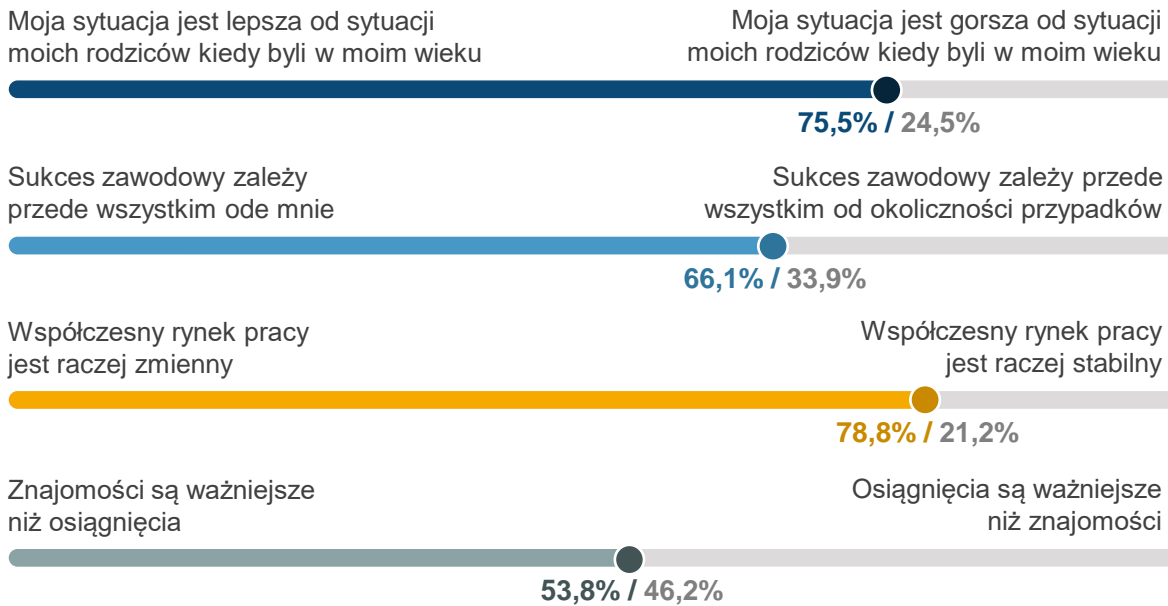
Rysunek 5. W jaki sposób planujesz rozwijać się zawodowo w ciągu najbliższych 2 lat?
[N=981]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Ocena aktualnej sytuacji na rynku pracy i oczekiwania młodych Wielkopolan

Młodzi Wielkopolanie w większości uważają, że współczesny rynek pracy jest zmienny, jednak zauważają także, iż ich sytuacja jest lepsza od sytuacji ich rodziców w młodości. Ponadto osoby młode, pomimo że w większości przekonane, że sukces zawodowy zależy przede wszystkim od nich, w dużej mierze uważają, że na rynku pracy obecnie istotniejsze od osiągnięć są kontakty i znajomości.

Wykres 15. Jak oceniasz aktualną sytuację na rynku pracy? [N=981]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

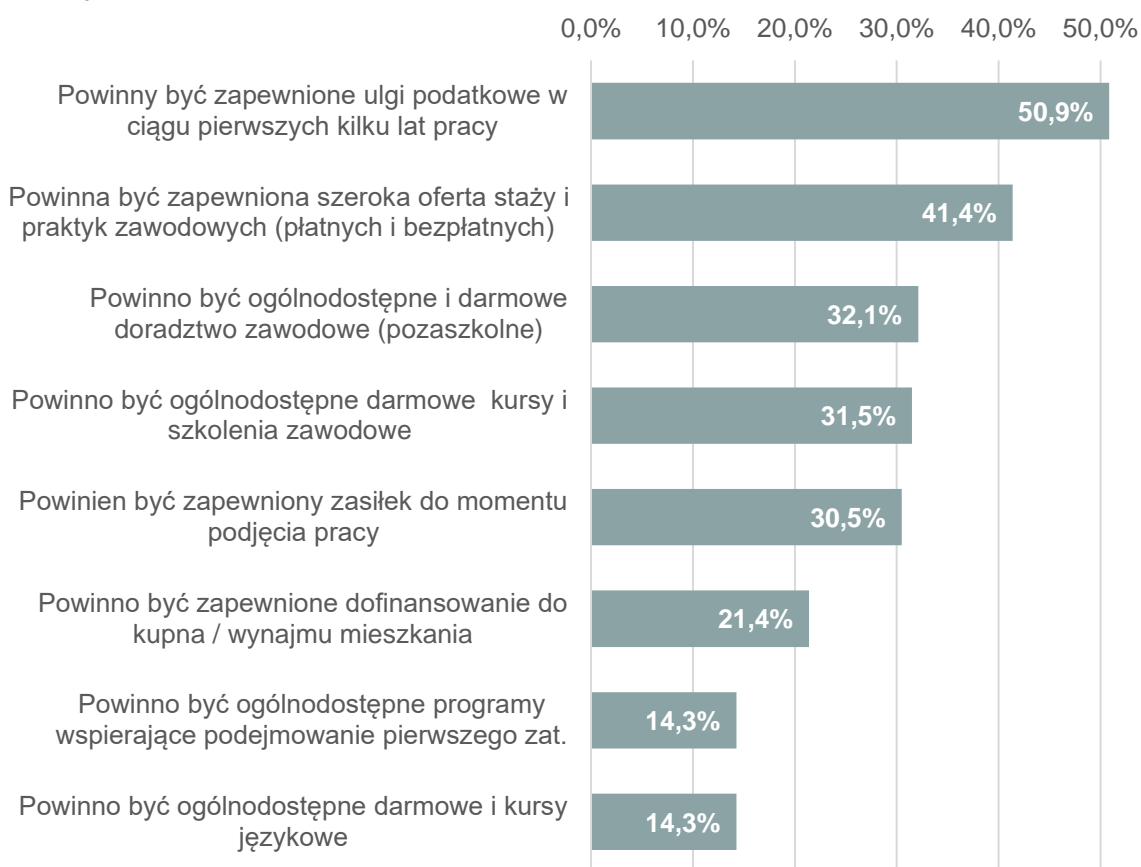
Wśród badanych młodych Wielkopolan dominują osoby, które utrzymują się całkowicie samodzielnie bądź też częściowo samodzielnie, tj. korzystają w określonym stopniu ze wsparcia innych osób. Tym samym prawie co czwarty ankietowany jest całkowicie na utrzymaniu innych osób. Z deklaracji respondentów można wywnioskować, iż najbardziej samodzielną finansowo kategorię stanowią osoby w wieku od 24 do 26 lat, gdyż w ich przypadku blisko 80% utrzymuje się całkowicie bądź częściowo samodzielnie. Wśród osób od 18 do 20 roku życia blisko połowa pozostaje obecnie całkowicie na utrzymaniu innych osób, co ma niewątpliwie związek z kontynuacją nauki i posiadaniem statusu ucznia lub studenta.

Wykres 16. Proszę dokończyć zdanie: „Aktualnie ...”. [Ogółem N=981; 18-20 lat N=211; 21-23 lata N=226; 24-26 lat N=252; 27-29 lat N=292]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Połowa badanych uważa, że państwo w ciągu pierwszych kilku lat pracy powinno zapewnić ulgi podatkowe dla młodych pracowników. Według respondentów, w gestii państwa powinno także leżeć zapewnienie absolwentom szerokiej oferty staży i praktyk zawodowych – zarówno płatnych, jak i bezpłatnych. Ok. 30% wskazało na takie formy wsparcia jak: ogólnodostępne i darmowe kursy, szkolenia, doradztwo zawodowe czy też zapewnienie zasiłku do momentu podjęcia pierwszej pracy. Uwzględniając cechy badanych można dostrzec, że osoby w wieku od 27 do 29 lat częściej niż pozostali wskazywali, że państwo powinno zapewniać absolwentom szkół zasiłek do momentu podjęcia pracy.

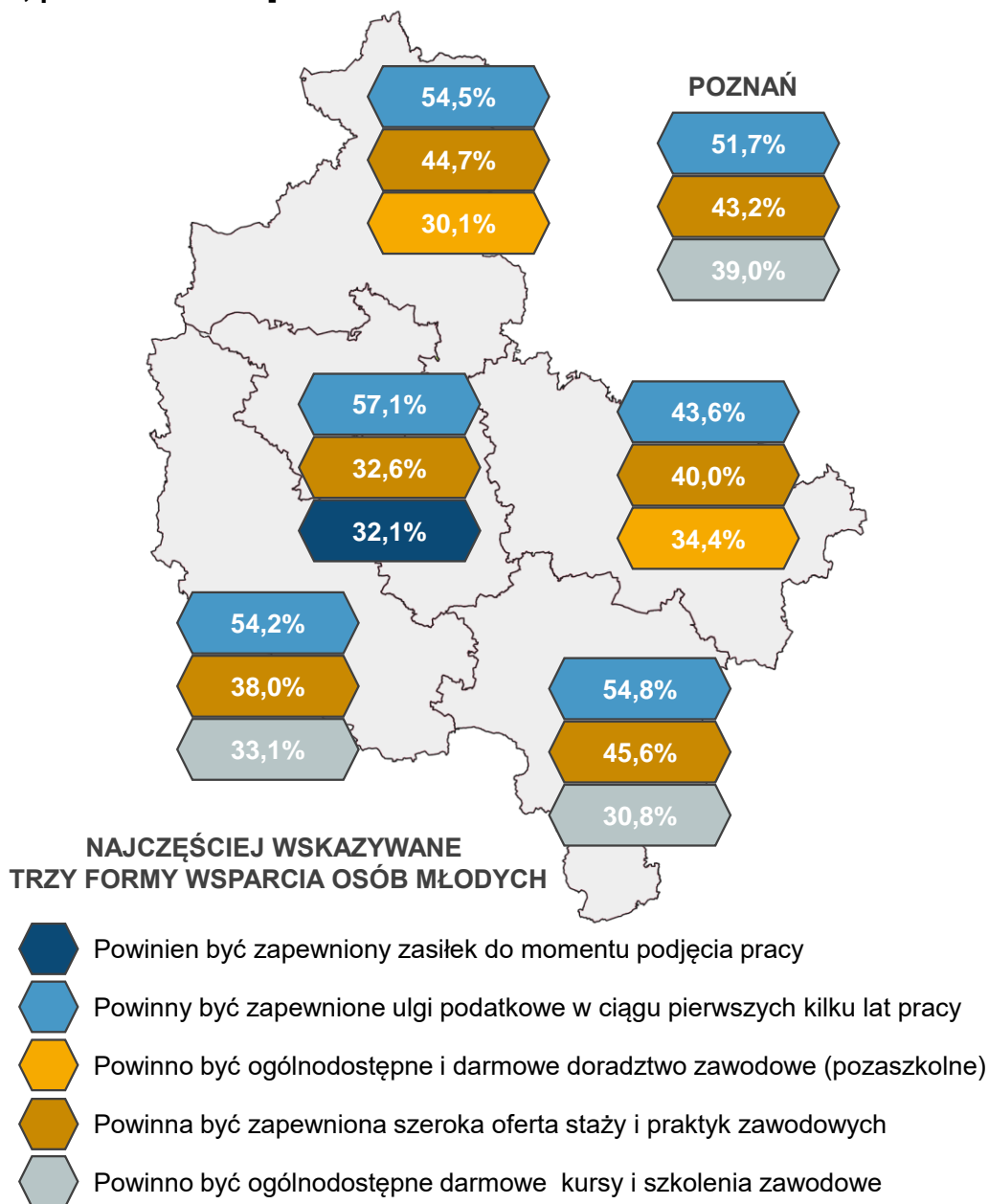
Wykres 17. Jak Twoim zdaniem Państwo powinno wspierać osoby młode, które kończą szkołę? [N=981]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Bez względu na miejsce zamieszkania ankietowanych, dostrzega się, że każdorazowo na dwóch pierwszych pozycjach znajdowały się ulgi podatkowe w ciągu pierwszych kilku lat pracy oraz szeroka oferta staży i praktyk zawodowych. W Poznaniu oraz podregionach leszczyńskim i kaliskim trzecią najczęściej wskazywaną propozycją były ogólnodostępne kursy i szkolenia zawodowe. Z kolei respondenci z podregionów pilskiego i konińskiego na trzecim miejscu najczęściej wskazywali ogólnodostępne i darmowe doradztwo zawodowe (pozaszkolne). Jedynie w podregionie poznańskim trzecią najczęściej wskazywaną propozycją był zasiłek dla młodych osób do momentu podjęcia pracy.

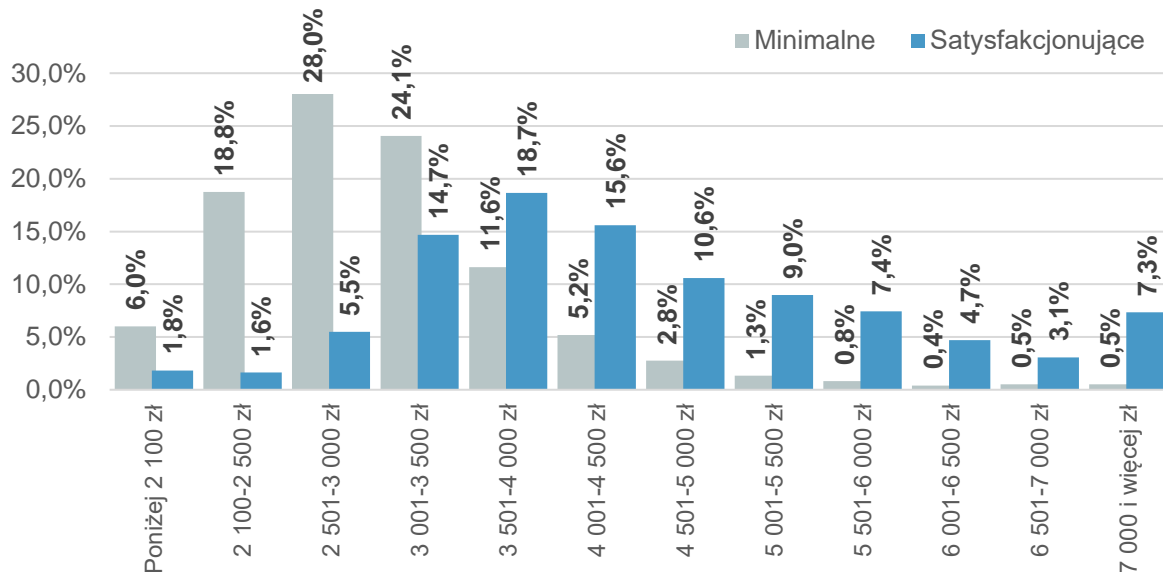
Mapa 2. Jak Twoim zdaniem Państwo powinno wspierać osoby młode, które kończą szkołę? [Poznań N=118; kaliski N=195; koniński N=195; leszczyński N=166; pilski N=123; poznański N=184]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Respondenci są zdania, że wybierając ofertę pracy należy uwzględnić przede wszystkim to, czy dane miejsce pracy gwarantuje poczucie bezpieczeństwa i stabilizację finansową oraz wysokie wynagrodzenie. Minimalne wynagrodzenie netto, za które badani najczęściej zgodzili by się podjąć pracę mieści się w przedziale od 2 501 do 3 000 zł. Satysfakcjonujące wynagrodzenie stanowiłoby natomiast dla wielu badanych wyższa płaca – szczególnie w przedziale od 3 501 zł do 4 000 zł, jak również od 4 001 do 4 500 zł.

Wykres 18. Jakie jest minimalne wynagrodzenie netto, za jakie zgodził(a)byś się podjąć pracę oraz takie, które uznał(a)byś za satysfakcjonujące? [N=981]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Powracając do czynników ważnych przy wyborze miejsca pracy, istotnym aspektem jest też dla młodych Wielkopolan zgodność pracy z kwalifikacjami i wykształceniem oraz wysokie szanse na rozwój i spełnienie zawodowe. Nie bez znaczenia są również: poziom obciążenia stresem, atmosfera w zespole oraz bliskość miejsca zamieszkania.

Rysunek 6. Proszę wskazać 3 najważniejsze dla Ciebie rzeczy, które należy uwzględnić wybierając miejsce/ofertę pracy. [N=981]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

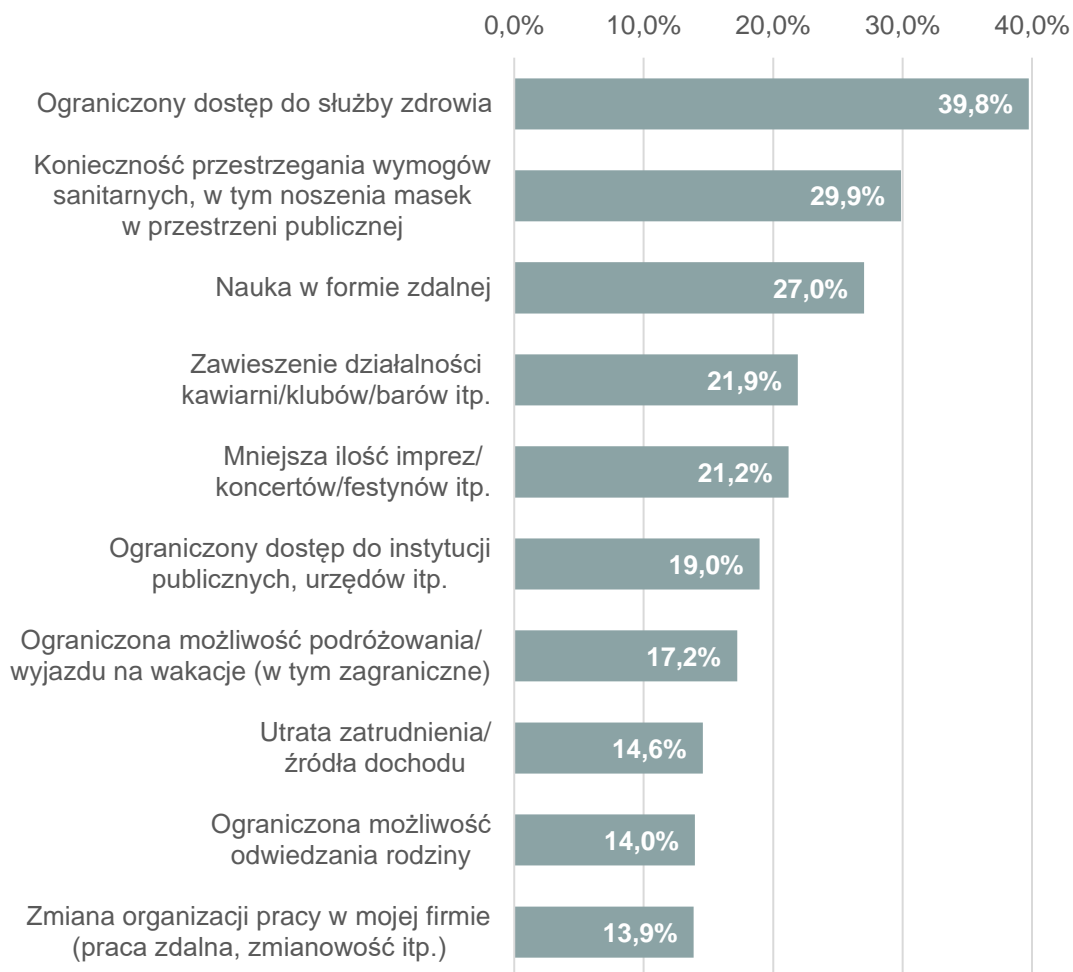
Skutki pandemii COVID-19

Pandemia COVID-19 miała wpływ na funkcjonowanie wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego oraz każdą grupę społeczną. Nieoczekiwany kryzys w dużym stopniu odcisnął się także na sytuacji osób młodych. Wybrane konsekwencje dla tej grupy wywołane pandemią zostały wymienione na początku opracowania, jednak istotne jest także aby dowiedzieć się, jak w nowej rzeczywistości odnalazły się osoby młode.

Zgodnie z wynikami zrealizowanego badania, w okresie pandemii COVID-19 respondentom najbardziej doskwiera ograniczony dostęp do służby zdrowia, konieczność przestrzegania wymogów sanitarnych oraz nauka w formie zdalnej. Wyniki badania wskazują także, iż dla młodych Wielkopolan uciążliwe jest zawieszenie działalności kawiarni, klubów, barów itp., a także mniejsza ilość imprez, koncertów czy też festynów oraz ograniczony dostęp do instytucji publicznych i urzędów.

Konieczność przestrzegania wymogów sanitarnych oraz ograniczony dostęp do służby zdrowia to skutki pandemii, które wskazywano często bez względu na wiek.

Wykres 19. Które ze skutków pandemii najbardziej Ci doskwierają? [N=981]

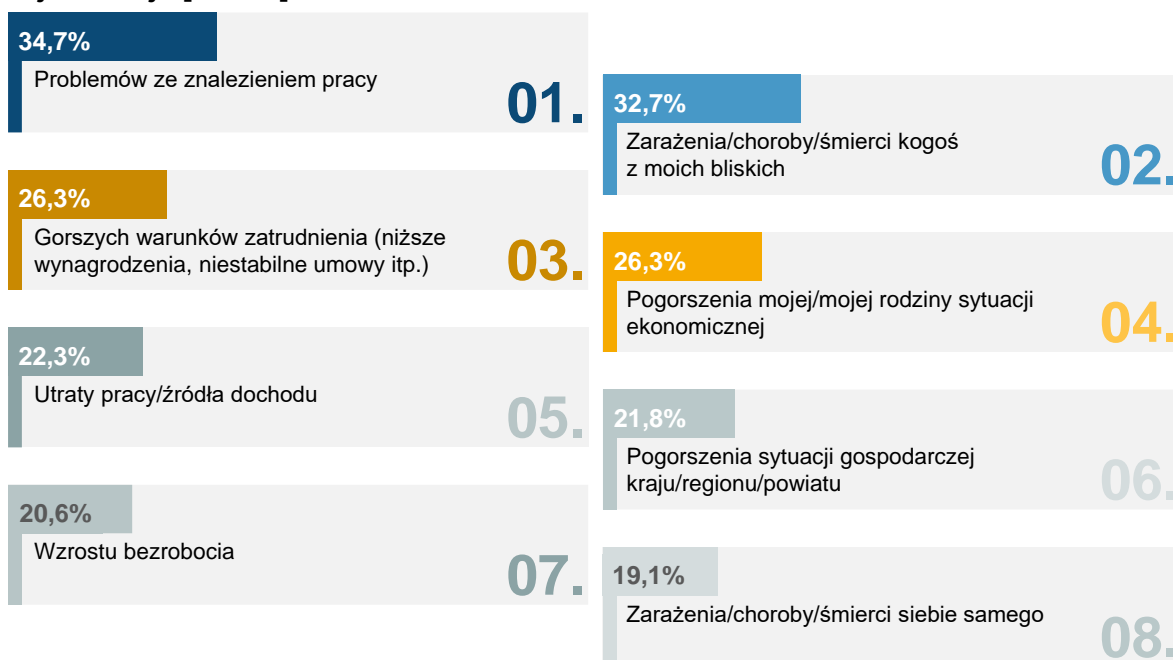

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Zdania ankietowanych odnośnie potencjalnego wpływu skutków pandemii COVID-19 na ich sytuację zawodową były nieco podzielone. Wielu młodych Wielkopolan wskazało, iż obawia się skutków pandemii koronawirusa, podczas gdy nieco mniej liczna grupa zaprzeczyła posiadaniu jakichkolwiek obaw w tym zakresie. Co piąty młody Wielkopolanin nie potrafi jeszcze określić swojego stanowiska w tej kwestii. Warto nadmienić, iż obawy o potencjalny wpływ skutków pandemii koronawirusa najczęściej deklarowały osoby najmłodsze – w wieku od 18 do 20 lat.

Obawy respondentów odnośnie przyszłych skutków pandemii COVID-19 najczęściej dotyczą potencjalnych problemów ze znalezieniem pracy w przyszłości. Nieco rzadziej badani wyrażali także obawy o zdrowie i życie swoich bliskich oraz o warunki zatrudnienia w przyszłości. Te obawy osoby w wieku od 18 do 20 lat wskazywały nieco częściej niż pozostali. Badani w wieku od 27 do 29 lat obawiali się najbardziej pogorszenia własnej sytuacji ekonomicznej.

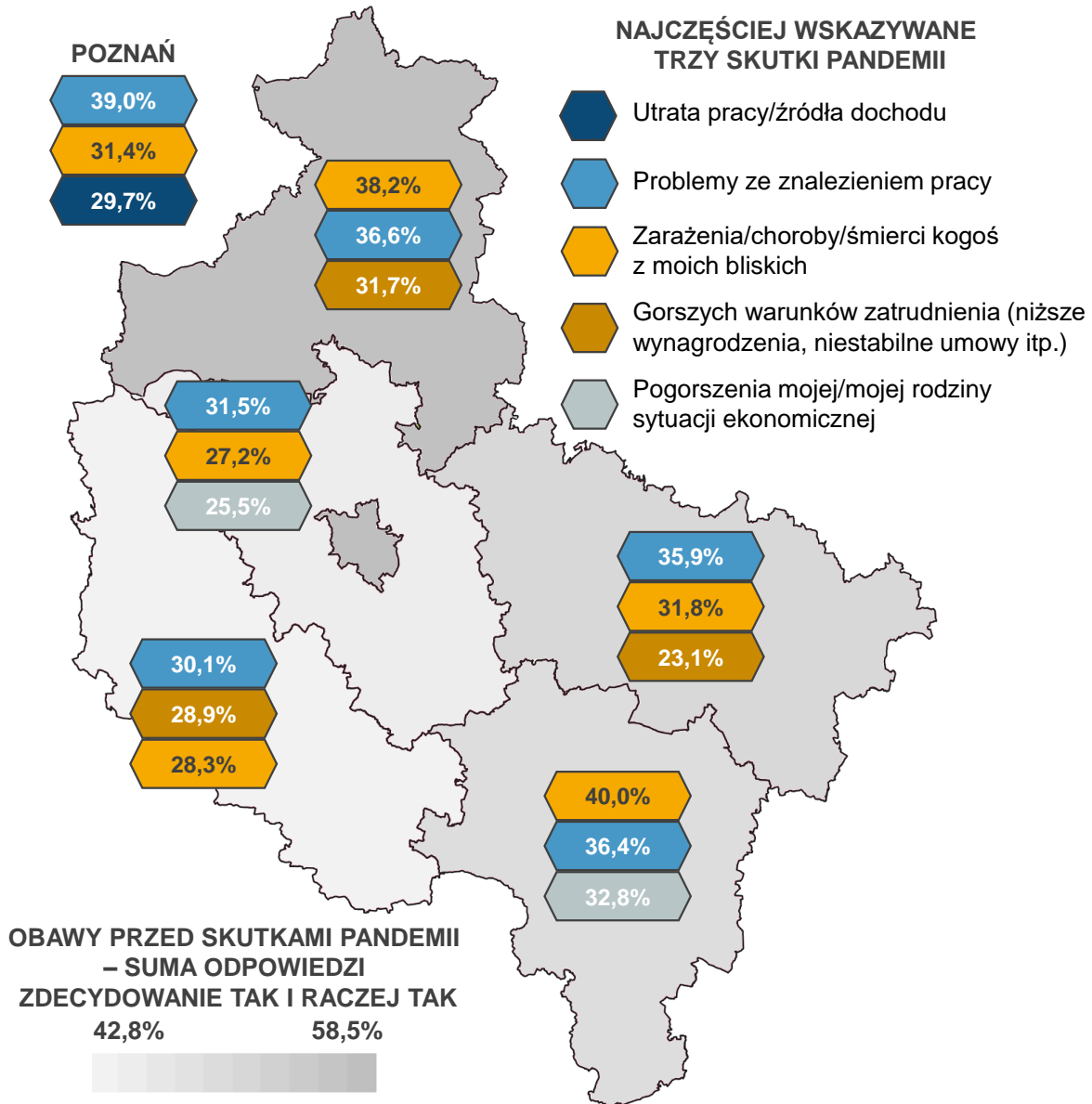
Rysunek 7. Jakich skutków pandemii koronawirusa w przyszłości obawiasz się najbardziej? [N=981]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Największe obawy dotyczące wpływu skutków pandemii COVID-19 na własną sytuację zawodową deklarowali mieszkańcy Poznania i podregionu pińskiego. Ich obawy dotyczyły przede wszystkim problemów z znalezieniem pracy oraz zagrożenia zdrowia i życia bliskich im osób. Mieszkańcy Poznania często wyrażali obawy dotyczące utraty pracy i źródła dochodu, podczas gdy mieszkańcy podregionów kaliskiego i poznańskiego wskazywali także na strach o pogorszenie własnej sytuacji ekonomicznej. Młodzi mieszkańcy podregionów konińskiego, leszczyńskiego i pińskiego obawiali się również gorszych warunków zatrudnienia.

Mapa 3. Czy obawiasz się skutków pandemii koronawirusa w przyszłości w kontekście swojej pracy zawodowej? [Poznań N=118; kaliski N=195; koniński N=195; leszczyński N=166; pilski N=123; poznański N=184]

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Wnioski

Analiza źródeł zastanych oraz danych statystycznych wskazuje na niepokojące symptomy wpływu pandemii COVID-19 na sytuację osób młodych na wielkopolskim rynku pracy. W ostatnim kwartale 2020 roku wskaźnik zatrudnienia w grupie osób od 15 do 24 lat obniżył się o 5 punktów procentowych. Spadek ten jest zauważalny szczególnie w grupie kobiet. Zmniejszeniu uległ ponadto wskaźnik zatrudnienia w grupie osób od 15 do 29 roku życia i również był on wyraźnie wyższy w grupie kobiet.

Najnowsze opracowania wskazują, iż na niekorzyść młodych Wielkopolan mogą również wpływać inne skutki pandemii. Mianowicie, barierą na drodze rozwoju zawodowego może być dla nich utrudniona bądź zupełnie ograniczona możliwość realizacji praktyk zawodowych i staży, z których uprzednio często korzystały właśnie osoby młode. W 2020 roku działalność powiatowych urzędów pracy koncentrowała się głównie wokół narzędzi mających przeciwdziałać społeczno-gospodarczym skutkom pandemii, wobec czego możliwość korzystania z ww. form aktywizacji zawodowej została znacznie ograniczona. Niewątpliwie negatywny wpływ na rozwój zawodowy młodych mieszkańców regionu mógł mieć także obowiązek nauki zdalnej, w rezultacie czego u absolwentów wchodzących na rynek pracy mogą wystąpić deficyty – zwłaszcza w zakresie umiejętności praktycznych. Doświadczenie pandemii i konieczność pozostawania w domu, bez możliwości podejmowania różnych form aktywności zawodowej, może zarówno oddziaływać na kondycję psychiczną młodych Wielkopolan, jak i pogłębiać ich bierność zawodową i ograniczać przedsiębiorcze postawy. Te wszystkie czynniki generują zatem poważne ryzyko wykluczenia młodych osób z wielkopolskiego rynku pracy.

Z badania ilościowego wynika natomiast, iż młodzi Wielkopolanie najczęściej oceniają stopień dopasowania posiadanego wykształcenia, wiedzy i kwalifikacji do potrzeb lokalnych rynków pracy jako umiarkowany. Z ich deklaracji można wywnioskować, iż najbardziej dopasowane do potrzeb rynku kompetencje posiadają osoby z wykształceniem wyższym – gdyż to właśnie one najczęściej wysoko oceniały stopień owego dopasowania. Co więcej, stopień ten został najwyżej oceniony przez młodych mieszkańców Poznania oraz podregionów pilskiego i poznańskiego, którzy to najczęściej wysoko oceniali swoje szanse na znalezienie satysfakcjonującego zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.

Pomimo przeciętnej oceny stopnia dopasowania posiadanego wykształcenia, wiedzy i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy, ankietowani wykazali optymistyczne nastawienie w kwestii możliwości znalezienia satysfakcjonującej pracy w miejscu zamieszkania – blisko połowa z nich uważa, że ma na to wysokie szanse. Ponownie to osoby z wykształceniem wyższym lepiej aniżeli pozostałe oceniały swoje szanse w tym zakresie, co może oznaczać, iż wykształcenie wyższe potencjalnie stanowi dla wielkopolskich pracodawców atut pracownika bądź też często bywa jednym z wymagań stawianych kandydatom. Co istotne, wraz z wiekiem rośnie przekonanie respondentów o wysokim prawdopodobieństwie znalezienia przez nich satysfakcjonującej pracy w miejscu zamieszkania.

Młodzi Wielkopolanie najczęściej przeciętnie oceniali jakość otrzymanego w szkole ponadpodstawowej doradztwa zawodowego. Zdania respondentów były zróżnicowane, gdyż odsetek osób pozytywnie oceniających jakość otrzymanego doradztwa był niemalże równy odsetkowi osób negatywnie ją oceniających. Biorąc pod uwagę fakt, iż nie we wszystkich szkołach funkcjonowało doradztwo zawodowe, może to świadczyć o konieczności poprawy systemu doradztwa zawodowego w szkołach ponadpodstawowych, gdyż obecny nie spełnia oczekiwań wielu młodych ludzi i może negatywnie przekładać się na ich przyszły rozwój i karierę zawodową.

Z deklaracji ankietowanych wynika, iż ich atrakcyjność zawodowa jest porównywalna do atrakcyjności zawodowej ich rówieśników oraz osób w wieku od 30 do 50 lat. Bardzo zróżnicowane opinie w tym zakresie dotyczyły porównania własnej atrakcyjności zawodowej do atrakcyjności zawodowej osób powyżej 50 roku życia – wielu respondentów w tym przypadku oceniło swoją atrakcyjność jako niższą, aczkolwiek może to wynikać z krótszego stażu zawodowego i tym samym mniejszego doświadczenia zawodowego w porównaniu do starszych pracowników.

Badanie wykazało, iż kompetencje respondentów oceniane są istotnie lepiej od kwalifikacji. W opinii młodych Wielkopolan, ich atutem są w szczególności umiejętność szybkiego uczenia się oraz motywacja i zaangażowanie. Relatywnie najgorzej oceniono doświadczenie zawodowe.

Wśród młodych Wielkopolan nie dostrzega się skłonności do korzystania ze wsparcia instytucjonalnego na etapie poszukiwania pracy. Relatywnie najczęściej korzystano z usług powiatowego urzędu pracy. Co istotne, to osoby pracujące najczęściej wykazywały skłonność do korzystania ze wsparcia instytucjonalnego, co może świadczyć o jego skuteczności oraz / lub aktywnej postawie osób pracujących. Badani, którzy rzadziej decydowali się na skorzystanie z owego wsparcia, to najczęściej osoby bezrobotne oraz pozostające poza rynkiem pracy. W tym obszarze warto zatem skupić się na informowaniu młodych osób o korzyściach wynikających z korzystania ze wsparcia instytucji rynku pracy i zachęcania ich do tego.

Podczas badania respondentów podzielono na 3 grupy – osoby pracujące, bezrobotne i bierne zawodowo. Każda z grup odpowiadała na przeznaczony wyłącznie dla siebie, dodatkowy blok pytań. Z deklaracji poszczególnych grup wynika, co następuje:

- Osoby pracujące: prawie połowa z nich podejmowała pracę w zawodzie wyuczonym, przy czym ten odsetek rósł wraz z wiekiem (co może wynikać z faktu dalszego pobierania nauki przez najmłodszych respondentów – osoby kontynuujące naukę poszukują pracy tymczasowej, w innych zawodach). Większość badanych jest zadowolona ze swojego aktualnego miejsca zatrudnienia. Zestawienie ze sobą deklaracji respondentów odnośnie planów zmiany pracy i poziomu zadowolenia z niej, uwidaczniają między nimi pewne zależności – osoby bardzo niezadowolone chcą jak najszybciej zmienić pracę, natomiast te bardzo zadowolone deklarują brak zmiany. Co trzeci pracujący młody Wielkopolanin nie spotkał się z problemami podczas pracy u aktualnego pracodawcy. Pozostali

najczęściej zwracali uwagę na niskie wynagrodzenie lub małe możliwości rozwoju zawodowego/awansu. Niejednokrotnie ankietowani zmagali się u aktualnego pracodawcy z takimi problemami jak nadmiar obowiązków, problemy z dojazdem do pracy, mała stabilność zatrudnienia czy też niezadowolające warunki zatrudnienia.

- Osoby bezrobotne i poszukujące pracy: ponad połowa z nich chciałaby pracować w zawodzie wyuczonym. Większość osób w tej kategorii rozpoczęło poszukiwania pracy nie wcześniej niż 3 miesiące przed realizacją badania. Należy dodać, iż najpopularniejszym kanałem poszukiwania pracy wśród młodych Wielkopolan jest Internet, gdyż większość ankietowanych bezrobotnych poszukuje pracy właśnie za pośrednictwem portali internetowych. W opinii badanych, znalezienie zatrudnienia w największym stopniu utrudnia im ograniczona liczba lub też zupełny brak interesujących ofert pracy na lokalnym rynku. Młodzi, bezrobotni Wielkopolanie uważają ponadto, że do znalezienia pracy potrzebne są znajomości i kontakty. W przypadku nie znalezienia zatrudnienia w ciągu najbliższych 6 miesięcy, badani najczęściej wykazywali skłonność do podjęcia pracy za granicą oraz do podjęcia zatrudnienia za minimalną krajową. Cieszyć powinien fakt, że większość respondentów nie zamierza w takiej sytuacji zrezygnować z dalszej aktywności zawodowej. Co więcej, ponad połowa respondentów nie dopuszcza możliwości podjęcia pracy w szarej strefie. Jednocześnie dostrzega się wśród ankietowanych niechęć do podjęcia pracy wymagającej długich dojazdów.
- Osoby niepracujące i nieposzukujące pracy: ponad połowa z nich nigdy nie podejmowała pracy. Nieco mniej liczna grupa zamierzała podjąć działania mające na celu znalezienie zatrudnienia. Zdecydowana większość spośród badanych młodych Wielkopolan pozostających poza rynkiem pracy chciałaby podjąć pracę w zawodzie wyuczonym. Bierność zawodowa respondentów wynika najczęściej z kontynuowania przez nich nauki – wielu badanych w dalszym ciągu się kształci, co uniemożliwia im podjęcie pracy. Co czwarty ankietowany wskazuje, że takim ograniczeniem jest sytuacja rodzinna i konieczność opieki nad osobą zależną: dzieckiem, rodzicem bądź inną osobą.

Uczestniczący w badaniu młodzi Wielkopolanie wierzą w to, że osiągną sukces zawodowy, a ponadto wiedzą, w jakiej branży i zawodzie chcą pracować. Badani są także przekonani, że potrafią skutecznie szukać pracy.

Z deklaracji respondentów wynika, iż cenią sobie oni zatrudnienie w oparciu o umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy i stałych godzinach pracy. Mogąc swobodnie decydować, młodzi Wielkopolanie wybraliby pracę w małej lub średniej firmie, w sektorze prywatnym. Ponadto mając wybór, zdecydowałiby się na pracę wymagającą częstego kontaktu z ludźmi, a także na pracę kreatywną i zespołową, zwłaszcza z osobami w różnym wieku.

Badanie wykazało, iż wielu spośród ankietowanych chciałoby w przyszłości pracować tylko w jednym zawodzie i być w nim specjalistą.

W momencie realizacji badania co piąty respondent nie zamierzał podejmować żadnych działań w zakresie rozwoju zawodowego w ciągu kolejnych 2 lat. Brak planów w tym zakresie

częściej od pozostałych deklarowały osoby w wieku od 27 do 29 lat oraz osoby bierne zawodowo.

Blisko połowa młodych Wielkopolan w ciągu najbliższych 2 lat zamierza skoncentrować się na nabywaniu doświadczenia zawodowego w ramach swojej pracy zawodowej, podczas gdy niespełna 30% badanych ma w planach podjęcie studiów podyplomowych lub kursów czy szkoleń zawodowych, podnoszących kwalifikacje w wykonywanych przez nich zawodach. Co czwarty respondent planuje naukę języka obcego – takie plany zadeklarowały głównie osoby w wieku od 18-26 roku życia, gdyż w grupie od 27 do 29 lat tylko nieliczni są zainteresowani nauką języków obcych. Ponadto nauka języków obcych wzbudza znaczne zainteresowanie w grupie osób pracujących.

Młodzi Wielkopolanie uważają, że współczesny rynek pracy jest zmienny, a ich sytuacja jest lepsza od sytuacji ich rodziców w młodości. Pomimo że w większości badani są przekonani, że sukces zawodowy zależy przede wszystkim od nich, w dużej mierze uważają jednak, że na rynku pracy obecnie istotniejsze od osiągnięć są kontakty i znajomości.

Połowa badanych Wielkopolan uważa, że państwo powinno w ciągu pierwszych kilku lat pracy zapewnić ulgi podatkowe dla młodych pracowników i zapewnić absolwentom szeroką ofertę staży i praktyk zawodowych – zarówno płatnych, jak i bezpłatnych.

Respondenci są zdania, że wybierając ofertę pracy należy uwzględnić przede wszystkim to, czy dane miejsce pracy gwarantuje poczucie bezpieczeństwa i stabilizację finansową oraz wysokie wynagrodzenie. Co istotne, minimalne wynagrodzenie netto, za które badani najczęściej zgodziliby się podjąć pracę mieści się w przedziale od 2 501 do 3 000 zł. Satysfakcjonujące wynagrodzenie stanowiłoby natomiast dla wielu badanych wyższa płaca – szczególnie w przedziale od 3 501 zł do 4 000 zł.

W okresie pandemii COVID-19 dla młodych Wielkopolan najbardziej doskwierające były następujące jej skutki: ograniczony dostęp do służby zdrowia, konieczność przestrzegania wymogów sanitarnych oraz nauka w formie zdalnej. Zdania ankietowanych odnośnie potencjalnego wpływu skutków pandemii COVID-19 na ich sytuację zawodową były nieco podzielone. Wielu młodych Wielkopolan wskazało, iż obawia się skutków pandemii koronawirusa, podczas gdy nieco mniej liczna grupa zaprzeczyła posiadaniu jakichkolwiek obaw w tym zakresie. Obawy o potencjalny wpływ skutków pandemii koronawirusa najczęściej deklarowały osoby najmłodsze – w wieku od 18 do 20 lat.

Obawy respondentów odnośnie przyszłych skutków pandemii COVID-19 najczęściej dotyczą potencjalnych problemów ze znalezieniem pracy w przyszłości. Nieco rzadziej badani wyrażali także obawy o zdrowie i życie swoich bliskich oraz o warunki zatrudnienia w przyszłości. Te obawy osoby w wieku od 18 do 20 lat wskazywały nieco częściej niż pozostali. Badani w wieku od 27 do 29 lat obawiali się najbardziej pogorszenia własnej sytuacji ekonomicznej.